

دۆلار له ئەمەریکا

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوێ

زنجیره‌ی روشنییری

*

خاوەنی ژیمنتیاژ: شەوکت شیخ یەزیدین

سەرئۆسیار: بەدران ئەحمەد حەبیب

***

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوێ ئاراس، شەقامی گولان، هەولێر

دۆلار له ئەمەریکا

دوو بابەتە لەسەر پارە و سەرمايە و بانک له ئەمەریکای نویدا

ئامادەکردن و وەرگێڕانی:

شیرزاد هەینی

ناوی کتێب: دۆلار له ئەمەریکا - دوو بابەتە لەسەر پارە و سەرمايە و بانک له ئەمەریکای نویدا
ئامادەکردن و وەرگێڕانی: شیرزاد هەینی
بلاوکراوەی ئاراس - ژمارە: ۸۱۱
هەلەگری: شیرزاد فەقی ئیسماعیل
دەرھێنانی هونەریی ناوھو: ئاراس ئەکرەم
بەرگ: مریەم موته قییان
چاپی یەكەم، هەولێر ۲۰۰۸
له بەرپۆشەرایەتی کشتیی کتێبخانە گشتییەکان له هەولێر ژمارە ۱۶۷۱ ی سالی ۲۰۰۸ ی
دراوھتی

بابەتى يەكەم

رېتشيستان

گەشتىكە بۇ ژيانى دەولەمەندە نوپپەكانى ئەمريكا

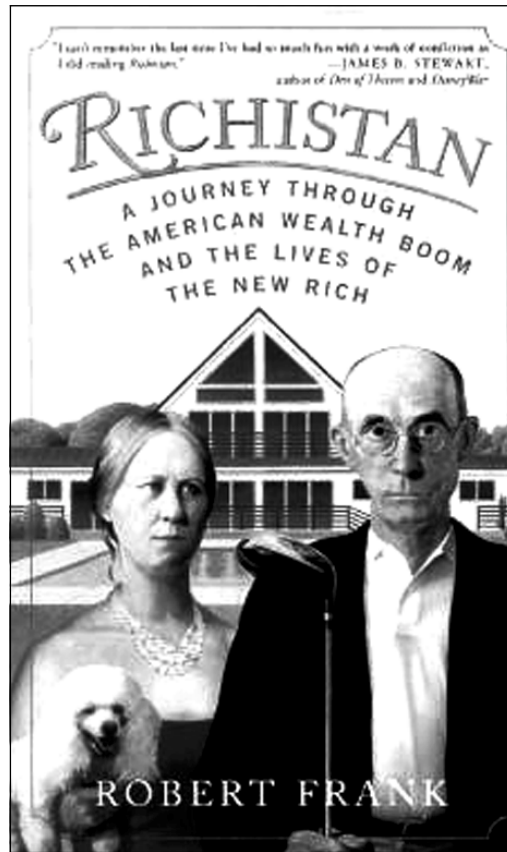
نووسىنى: رۆبىرت فرانك

وەرگىرانى بۇ غەربى: محەمەد ئەمىن

رۆبەرت فرانکی نووسەر

ژورنالیست رۆبەرت فرانک لە رۆژنامەیی وول ستريت ژورنال هەفتانە وتاری نووسیوه، رۆژانهش لەسەر تۆپی ئەنتەرنت بەناوی (رپۆرتیک لەسەر سامان) هاوکاری دەکات، بەردهوامیش بۆ ماوهی ۱۳ ساڵه وهک پهيامنیر له ئەتلانتا و لەندن و سنگافوره و نیویورک کار دهکات، له بهرامبهر کۆشش و کارهکانیدا بۆ ئامادهکردنی راپۆرتی ئابووری له ولاتانی تازهپهنگه‌یشتوو لهگه‌ڵ ژورنالیستی رۆژنامه‌که‌یان، له ساڵی ۱۹۹۸ خه‌لاتی OVERSEAS PRESS CLUB وه‌رگرتوو، ئیستاش لهگه‌ڵ ژنه‌که‌یی و کیه‌ژکه‌یی له نیویورک ده‌ژیت.

وێنه‌ی به‌رگی کتێبه‌ ئینگلیزییه‌که

له گه ل منال له كاندا ههفتانه ماوهى ۵۵ سعات به خوښى رادېو پيرين، نه وهنده مان بهسه، ماوهيه كى باشه. نه وهى سهيره نووسه ره كه باش ههستى به وه كر دووه، نه وه دهوله مندانه زور دترسن، بهردهوام له كه وتن و رووخان ترسيان ههيه، وهك چوڼ له ماوهيه كى كورت دهوله مند بوون، دترسن له ماوهيه كى كورتيش ته لارى سامانه كه يان برووخيت. بويه بهردهوام له رووخانا ترسيان ههيه.

نووسه ره كه نووسيوه تى، جاران ته نها ۱۳ ملياردير له نه مريكادا هه بوون، به لام نيمرو له پاش سالى ۱۹۸۵ ژماره ي گه يشتووته زورتر له ههزار ملياردير له نه مريكا. له سالى ۲۰۰۵ ژماره يان مليارديره كانى ناو نه مريكا گه يشتووته ۲۲۷ ههزار كهس، بيگومان له وانه ژماره ي بهرچاوى ژنيانى تيدايه. دهوله مند هه كانى له ولايه تى نورث كارولينا به ته نها به قهده هه موو مليارديره كان هه موو ولا تى هيند ده بيت. نه وهى جيگه ي سهرنجه نه وه تويزه وهك له ولا تى كى تر بزين وايه، كه سه كانى ناو نه وه تويزه تيمى تايبه تى نوژدار بهردهوامى و به دريژايى ۲۴ سعات، چاوديرى ته ندروستيان دهكهن، به فروكه ي زور تايبه تى سه فهر دهكهن، له هه وارگه ي زور خوښ كاته كانى پشودانيان به سه رده بهن. ههركه سيك بيه وي ت بگاته دوا پله ي نه وه تويزه، پيويسته سه رمايه كه ي له ده مليون دولاړ كه متر نه بيت. نه وهى له وه پارهيه ي كه مترى هه بيت، ناوى له تويزى (خوشگوزرانه كان) دا ده بيت، نه وانه ش ئوتومبيلى مارسيديس ده هاژون، به لام نه وانى تر ئوتومبيلى ماركه ي (مايياخ) Maybach ده هاژون. كتبه كه خوځى له تويزينه وهيه كى كومه لايه تى ورد ده دوزيته وه، به لام نووسه ره كه ي ناموزگارى خوځينه ره كانى دهكات، زور بايه خ به ناوه رو كه كه ي نه دن، سه رى خوځيان به و تويزينه وهيه نه خه نه ژان، با له جياتى نه وه، روو له خوځيندنه وهى رومانه خوړئاواييه كان بكن، كه له سه ر نه وه تويزه دهوله مند نه نووسراون.

پيشه كى

له نه مريكا زورتر له نو مليون مالبا تى مليونير ههيه، مليونير هه كانى ناو نه مريكا له مليونير هه كانى هه موو ولا تانى نه وروپى ژماره يان زورتره، ريژه ي ۱٪ مليونير هه كانى نه مريكا خاوه ن ۳، ۱ تريليون دولاړى جيهانن، نه وه پارهيه ش له كو ي داها تى فهره نساو ئيتاليا و كه نه دا زورتره. به پيى بوچوونه كانى نووسه ره كه نه وه سامانه زوره ي ناو نه مريكا له ده ساله ي دواييدا كو كراونه ته وه.

له بهر روښنايى په يقى كى ئابوورينا سى ناودار (چوڼ كيني ت گالبري ت) كه وتوويه تى: تويزى دهوله مندانه زور ناودارن، به لام كه متر ليكولينه وهو تويزينه وهيان له سه ر كراوه، رو برت فرانك كارى كر دووه. نووسه ره كه دهوله تى كى ئيفترازى بنيات ناوه كه زوربه ي سامانداره كانى تيدا ده زين، وهك نه شوځينه ي له فلوريدا ههيه، كه گوره پانى گولفي شى تيدايه. نه وه ده قه ره ي له نه سين له ولايه تى كولوراډو ههيه، كه كه مپى خليسكانى سهر به فرى تيدايه، نه وانه ي له مانهاتن باله خانه ي چهنده نهميان بهرز كر ديه وه. نه وه شوځينه هه وارى نه وه دهوله مندانه. هاوولا تيانى ناوچه كه به وه دهوله ته ده لين Richistan واته دهوله مندستان، سالانه ۱۰۷ ههزار دولاړ له نارامگه ته ندروستييه كه يان سه رف دهكهن، دهوله مندنى وايان له ناودايه، سعاتى دهستى به ۶۰۰ ههزار دولاړ له دهستى دهكات. خانووه هاوځينه كانيان ياريگه ي ته نسى ژنانه و پياوانه يان تيدايه، واته ياريگه يه ك بو خوځى و يه كي كيش بو ژنه كه ي. بارث روبرتسى خاوه ن كار كه شتبييه كى ههيه، خوځى له ناو بهسته لك و به فرا ده سوورپيته وهو به فركه ش ده تاو پي تته وه، كه شتبييه كه ش له شپوه ي كه شتبييه كانى فاي كينگه، له ناو كه شتبييه كانى سه يراندا، به ئيسراحت سه ما دهكهن، له ناو سالونه كه يدا به ئاسانى هه لده پهرن. له ناو كه شتبييه كاندا شوځينى تايبه تى ئاهه نكي شى تيدايه.

له به شه كانى كتبه كه دا نه وانه ي دي مانه يان له گه ل كراوه، زور بابته ي سه يرو نوپيان وروژان دووه، يه كي كيان بو نمونه له دي مانه يه كدا وتوويه تى، بهس نييه من

نامۆزگەي ستاركي:

سالانە نامۆزگەي ستاركي نىۋنەتەۋەبى چوارچار دەرگاي تاقىكردەنەۋە بۆ ۋەرگرتنى ئارەزومەندان دەكاتەۋە، ئەۋانەي لە ئەزمونە تايپەتتەيەكانيان دەرەچەن، پسپۆر دەبن لە كارى سىرقيس و گالسۇنى لەناۋ مائە مليۇنپىرو دوللەمەندەكاندا، فېر دەكرين چۆن خواردينان بۆ سازبەكەن، چۆنيان پەرۋەردە بەكەن. ئەۋانەي دەكەۋنە ئەۋ مالانە، ۸ ھەفتە جۆرەھا خولى راھىنان و پەرۋەردەيان لە كەرەستەكانى مەتبەخ و پاككردەنەۋەۋە رازاندنەۋەۋە گەسكىلېدان و شووشتن و سازكردى ئورورەكان و ئوتوكردىن جلوبەرگ و ئامادەكردىن جگەرەيان بۆ سازدەكەن. ئەۋ فېرخوازانە فېر دەكرين، چۆن تابلۆيە زەيتتەيەكان پاك بەكەنەۋە، چۆن خواردن و خواردنەۋە پيشكەش بەكەن، فېريان دەكەن چۆن مېزو خوانەكانيان برازىننەۋە. ئەۋانە ۋا فېردەكرين چۆن كۆشكىكى رووبەروو ۴۵ كم ۲ بە ۲۰ تا ۳۰ دەمژمىر پاك بەكەنەۋە، ئەۋانەي لەۋ خولانە دەرەچەن فېر دەكرين چۆن ساردەمەنى ناسك و نازدارو تامخۆش، لە شەۋانى درەنگيش بۆ خاۋەن مائەكە سازبەكەن، ئەگەر خاۋەن مائەكە لەناۋ پاپۇرئيش بېت، لە دەرياي ناۋەراستئيش بېت. ئەۋ كارمەندانە پسپۆرن لە پۆلېنكردىن مائەكەيان لە كاتى خاۋىنكردەنەۋە، تا خاۋەن مائەكە رووى شكۆى زۆر جوان و شكۆدار دياربېت، كىتبخانەكەيان بۆ رىزبەند دەكەن، تا شياۋى پايەدارى كۆمەلايەتى ئەۋان بېت. تا پالتۆيە فەرۋەكانيان وشك نەبىتەۋە شارەزان لە ھەلگرتن و پاراستنيان، بۆيە لەناۋ دۆلابى دارى ئەرز ھەلناگيرين، لەۋەش شارەزان كەۋا ناكرى ئوتومبېلى جۆرى بىتلى بشۆردين.

پرنسپپەكانى ستاركي:

ئەۋ خويىندكارانەي لە خولەكانى پىگەياندىن سىرقيسى ستاركي ۋەردەگيرين، لە بالەخانەيەكى گەرە دەمىننەۋە، ھەموويان يەكپۆش دەكرين، رەنگى پانتۆلەكانيان خاكىيە، قەمىسى سېي لەبەردەكەن، چاكتيان سىپپە، پىلاۋى بۆرئيش لەپى دەكەن، كىژو كورپەكانى خىزانەكان بە نازناۋى بەرپىز بانگ دەكەن، ناۋى خويان ناھين، وايان فېردەكەن، ھەر ميوانىك سەردانى كردين، بەيەكەۋە بۆيان ھەلسنە سەر پى، بۆ گەيشتن بە ھەر كارىك، بۆ خاۋىن كىردنەۋەي ھەر شتىك، بۆ تىكردىن فنجانە قاۋەيەك، بۆ پاككردەنەۋەي كەچكىك، دەستوبردبن، بەخىرايى بگەنە لاي ميوانەكانيان. بەتەۋاكردىن ئەۋ كۆرسانە ئەۋ خويىندكارانە ساز دەكرين تا بتوانن بەدروستى خزمەتى گەرە دوللەمەندەكان بەكەن. لەۋ كۆرسانەدا فېردەكرين، كەۋا كەسانى دوللەمەند بەردەۋام ھەز دەكات شامپۆكانيان، مەعجونى ددانيان تا سەر پر بېت، دەرسى ئەۋەيان دەدەنى، ئەگەر گەرەكانيان خاۋەن چوار خانووش بن، ھەموو دۆلابەكانى جلوبەرگەكانيان رىكوپىك بن، گەرماۋەكانيان خاۋىن بن، ھەموو شتەكانيان لە شوپنى خۆيدا بېت، لە كاتى ويستنى ھەر شتىك بەدوايدا نەگەرئين. ئەۋ خويىندكارانە فېردەكەن، كەۋا ئەۋ كەسە دوللەمەندانە زۆر لە نەخۆشى و مىكروپ دەترسپن، زۆر پەرۋشى تەندروستى خويانن، بەرپۆبەرى نامۆزگەي ستاركي لەبەر رۆشنايى ئەۋەي ئەۋانە لەبەر ئەۋەي سامانى زۆريان ھەيە، بۆيە زۆر خويان خۆش دەۋيت، زۆر لە مىكروپ دەترسپن، بۆيە بەۋ ئاراستەيە خويىندكارەكانيان فېر دەكەن.

ئەۋ كەسانەي لە دوارۆزا لەبن دەست و لە مائەكانى ئەۋ مليۇنپىرانەدا كاردەكەن، ئەۋە باش دەزانن، كەۋا ئەۋانە دوو شتيان زۆر لا پىرۆزە، ئەۋيش ئازەلە مالى و گەنجىنەي كۆن و دىرېنەكانە، بۆيە دەبى بەردەۋام ئەۋەيان لەبەرچاۋ بېت. (تشمببون) لە يەككىك لە كۆرسەكانيدا بەئامادەبوۋانى وتبۋو:

لەۋ خوارەۋەيە خىزانىكمان ھەيە، لە مائەكەيدا سەد ئامىرى تىدايە لاسايى ھەموو بالندەبەك دەكاتەۋە، ئەۋانەش بەردەۋام و رۆزانە پىويستيان بە چاۋدىرى و پاككردەنەۋەۋە ئاگادارى ھەيە، دوللەمەندىكى تىشمان ھەيە، ۵۰۰ جۆرى ئوتومبېلى ھەيە، بەردەۋام دەيەۋيت رۆزانە ھەموويان پاك بكرتەۋە. ئىتكى تىر دوللەمەندمان

ههيه كیلگه يهك پشيله ی مالى راگرتووه، سى كەسى بۆ ناندان و پاكردنهوهو خزمهتى ئەوانه داناوه، يهككى داناوه، بالندهكان دان بدات، ئەو كەسه بهرپرسه لهوى دان له چواردورهى كیلگهكه دابنیتهوه تا چۆلهكهى زۆر نزيك بكهونهوه، تا ئەو چۆلهكانه پشيلهكانى شادومان بكن، ئەو كەسى بالندهكان دان دههات مووچهى له ههموو كاركرهكانى ترى ناو كۆشكهكه زۆرتره. شاگردهكان لهوهش شارهزا دهكرين، قسه له قسهى گهورهكانيان نهكن، دهست له كاروباريان وهرنهدهن، ههموو كارهكانيان به رووخوشييهوه بۆ راپهزين، بۆ نموونه ئەگەر خاوهن مالهكهيان بۆ هينانى سهگهكهى له پالم بيتشهوه فرۆكه تاييهتیهكهى نارده نيويۆرك سهرسام نهبن. ئەو خوله فيركارپيه به BOOT CAMP دهناسريت، فيرخواز بۆ وهرگرتيان لهو كۆرسه ۱۲۰۰ دۆلار دهدهن، ئەو پيشهيه، پيشهى سىرفيس و خزمهتگوزارى له ولايهته يهگرتووهكانى ئەمريكا گهشهى كردهوه، دياره ئەوهش پهيوسته به زۆربوونى داواكارى لهسەر ئەو توپژه سىرفيسه، لهبهر گرنكى و باشى كارهكانيان دياره كهوا مووچهشيان زۆرتر بووه، ئەوهى لهو ئامۆژگهيه دهچووييت، مووچهى سالى يهكهى له نيوان ۸۰ تا ۱۲۰ ههزار دۆلار وهردهگریت. بيچگه لهو مووچهيه لهو مالانه له شوينى كاركرديان به خۆراييش دهخۆن و دهخهون.

كه لتوورپكى نوئ:

به زۆربوونى سهرمایه و ژمارهى مليارديرهكان لهناو ئەمريكا، پيشهى سىرفيس له مالان زۆرتر بووه، ئەوهش پابهنده بهو كه لتوورهى به پهيدا بوونى ئەو توپژه دهولهمنده سهرى ههلاوه، له سهدهى بيستم كاركردن له مالان و پيشهى سىرفيس كه م ببۆوه، بهرهو نهمان دهچوو، جاران له بيستمهكانى سهدهى رابردوو لهناو كۆشكه گهورهكان، لهناو ماله گهورهكان سوپايهك كاركهرو سىرفيس و پسپۆرانى خواردن و خوان ئامادهكردن و شوفيترو بهردهست، بهرچاو دهكهوتن، به سستبوونى ريژهى سهرمایهكان له شىستمهكان و له ههفتاكان، ئەو پيشهيه بهرهو لاوازيوون دهچوو، كاركردن له مالى دهولهمندهكان كزتر دهبۆوه، به چاوى سووكيش تهماشای دهولهمندهكانيش دهكرا، ئەوهى لهسەر ئەو پيشهيهش دهبيسترا تهنها له فيلمهكان و رۆمانهكان ناوى دههات. خانوو (مارى ستاركى) دامهزرينهرى دامهزراوى ستاركى

ئهنه رناشيونال دهلى:

دياره ئەو پيشهيه له مالان نه مابوو، وهك كارپكى شايستهش سهيرى نهدهكرا، بهلام دووباره ئەو پيشهيه به زۆرى گهرايهوه ناو كۆمهلگا، كه دهولهمندهكان سامانيان زۆرتربوو، بالهخانهيان گهورهترو شىوازي ژيان گۆراني بهسهردا هات، دووباره توپژى سىرفيس و بهردهستى پهيدا بۆوه، لهگهلا زۆربوونى ئەو پيشهيه ناوو كارو بهرنامهشيان گۆرا، ناونيشانى نوئ سهرى ههلا، وهك پيشهى خزمهتى تاييهتى و منال پهروهردهكهرو ياريدهرو پاسهوانى تاييهت، دووباره كارى سازكردى خواردمهنى لهلايهن كاپانى مالانهوه زۆر بۆوه، دياره مووچهو پلهى ئەو كارمهندهش به گوپههى كارو شارهزايى و دهسترهنگينيه، به پهيداكردى زۆرترين پسپۆرى مووچهو پايلهكانيشيان بهرز دهكرتیهوه. له شارهكانى نيويۆرك و تكساس و فلوريدا كۆمپانياو نووسينگهى كار دۆزينهوهى ئەو كهسانه زۆره، بهردهوام ژمارهيهكى زۆر ئامادهن بۆ كاركردن و پركردنهوهى ههر بۆشاييهك له مالهكان. ئەو كارمهنده له جۆرهها شوپن ههز به كاركردن دهكن، كهسى وا ههيه، ئارهزوويهتى له بانى بالهخانهكانى مانهاتن كار بكات، يان كهسى وا ههيه ههز دهكات له شالييهى نيويۆرك كار بكات، يان ههز له شوينه تاييهتیهكانى بهفرخليسكانى دهكات، يان له ئاسينى ولايهتى كولورادۆ.

بۆ ئاسانكردى بهرنامهى ئەو كارانه لهسەر توپرى ئهنه رنيت مالىهپرى تاييهتى بۆ رينمايى ههيه، وهك مالىهپرى Estatejobs.com كه تاييهته به خزمهتگوزارى ناومال، پيش سى مانگ ريكلامى ۱۰۰ بابهتى تيدا بوو، بهلام ريكلامهكان زۆرتر بانگهپشتهى گهشتوگوزارى نهك بۆ كارى سىرفيس و كار دۆزينهوهى خزمهتگوزارى. ئەگه رچى نووسينگهى ئامارى كريكارى ژمارهيهكى تۆمارى بۆ ژمارهى ئەو كارمهنده له لا تۆمار نييه، بهلام ههنهئى له ئازانسهكانى پسپۆر لهو بوارهدا، كۆكن لهسەر ئەوهى ژمارهى دهولهمندهكان زۆرتربوووه، ئەوانهش زۆرتر پيويستيان بهو كهسه پسپۆرانه ههيه، بۆ كار ئاسانى و سىرفيس، زۆرن سهرهپرشتكارو بهريوهبهرى تاييهتییان له مالهكان و له نووسينگهكانيان دهويت، ئەو ريژهيهش له كۆتايى نۆهدهكان زۆرتربوووه، ديفيد گونز سهروك و دامهزرينهرى يهكيك لهو نووسينگانه له

کالیفورنیا، ئەو وا دەزانێ ئەو پیشەییە هێشتا زۆر گەشەیی نەکردووە، بە زۆربوونی ئەو دەولەمەندانە وا هەست دەکەن پتووستیان بە کەسانی شارەزا هەیه بۆ یارمەتی و دەستکاری ناوماڵەکانیان و ئاسانکردنی بەرنامە زۆرەکانیان. تازە وا هەست دەکەن، مالهەکانیان پتووستی بەو کەسانە هەیه، ئیمەش وا ئیسمان زۆرتر دەبێت.

١٥ خانوو:

گونزی خاوەن نووسینگە، کەسی وا دەناسیت، کەوا ١٥ خانووی هەیه، بۆیە ٤٠ هەتا ٥٠ کەسی شارەزای لە سێرڤیس پتووستە. گریتهاس لە نووسینگەییەکی تری نیویۆرک لەبەر زۆری داواکارییەکان ناتوانیت بۆ هەموویان کارمەندیان بۆ دەستەبەر بکات، چونکە ئەوەی ئەوان دەیانەوێت، ئاسان نییە، لەبەر ئەوانە زۆرن و داواکانیشیان زۆربوو، ئەو لە نووسینگەییەو دەرهقەتی داواکانیان ناھیت.

ئەو دەزگایانە تا بتوانن کارمەند بۆ ئەو مالباتانە پەیدا بکەن، ناچارن کۆرس و ئامۆژگەیی زۆر بکەن، بەرنامەیی وایان هەیه لە ئوھایۆو بۆ هەموو ناوچەکانی ولایت کۆلیژو ئامۆژگە بکەن، کار بکەن شارەزایی و پسپۆری لەو خزمەتگوزارییە زۆرتر بکەن، پروفیسۆر کارۆل سکودیری مامۆستای ئەو کۆرسانە، بەدڵنیایییەو وتوویەتی:

من خۆیندکارەکانم پیش ئەوەی کۆرسەکانیان تەواو بکەن، کاریان دەست کەوتوو، لەو ماوەیەدا ٤٠ کەسیان کۆنتراکی کاریان کردوو، هەر یەک لەوانە سالانە مووچەکەیی لە ٧٥ هەزار دۆلار کەمتر نییە. لەسەر پسوولەیی کارمەندی کارامە بە کورتی بە سێ پیتی کورتکراوە نووسراوە، CHM درێژکەشی CER-TIFIED HOUSEHOLD MANAGER.

گرفتی گەورە:

خاتوو سکودیر دەلی، گرفتی ئیمە لەو رۆژانە ئەوەیە ئیمە خۆیندکارمان دەست ناکەوێت، ئەو مەرجانەیی ئیمە دەمانەوێت زەحمەتە لە هەموو کەس دەرناکەوێت. ئامۆژگەیی ئەو کۆنترین پێگەو خۆیندنگایە بۆ پێگەیانندی ئەو پیشەییە، ستارکی خۆی لە بنەمالەییەکی دەولەمەند گەورە بوو، هەر لە منالییەو خزمەتکارو بەر دەستیان لە مالهەکیان هەبوو، بەو پیشەییە ئاشنا بوو، مالهەکیان کارگەیی

خوار دەمەنی گازیان لە خوارووی ئایلینۆی هەبوو. ئەو دەلی من کە گەرامەو مالهەمان شوڤتەرە کەمان وولتر هاتە شوینم، زۆر بە ناسکی پیشوازایی کردم، بە شانازییەو کارەکەیی ئەوم خۆش دەوێت.

سەرەتا مالهەکیان بۆ خۆیندن رەوانەیی زانکۆی دینفری کاسۆلیکیایی کردبوو، ماوەییەکی زۆر لەو زانکۆییە خەریکی خۆیندن بوو، بەلام تەواوی نەکردبوو، ستارکی بەرنامەیی خۆیندنە کەیی گۆرپیوو، وازی لەو زانکۆییە هیئابوو، بۆ خۆیندنی خزمەتگوزاری کۆمەلایەتی لە کۆلیژی میتروبولیتان بەر دەوام بوو. کە خۆیندنی تەواو کردوو، لە چەندین شوینا کاری کردوو، بەر دەوام لە کاری نوێتر گەراو.

ستارکی تازە لە میردەکەیی جیاببۆو، دوو کورەکەیی بەخێو دەکرد، یەکیک تەلەفۆنی بۆ کردوو، داواکار بوو، یەکیکی بۆ بدۆزیتەو تا بە کرێ مالهەکەیی بۆ سازو پاک بکات، بەلام لەبەر ئەوەی خۆی تازە لە میردەکەیی جیاببۆو پتووستی بە پارە هەبوو، بییری بۆ ئەو چوو، خۆی ئەو ئیشە بکات، پاش ئەو تەلەفۆنە لە هەموو لایەکەو پەیوەندی پێو کرا تا کارکەری بۆ پەیدا بکەن، بۆیە ئەو هیان ریخۆشکەربوو تا کۆمپانیای پەیدا کردنی سەرپەرشتیارو خزمەتگوزار دامەزرینیت، تا رۆژیکیان بەگزادەییەکی عەردەب کە لە دینفر دەیخویند پەیوەندی پێو کردبوو، کارکەریکی شارەزاو پسپۆری بۆ بدۆزیتەو، زۆر بەدوای ئەو بەگزادەییە شەیدا بوو، کاری زۆری کردوو تا یەکیکی بۆ بدۆزیتەو داواکانی جیبەجی بکات، لەو رۆژووە بییری کردنی ئەو کۆمپانیایە ک بۆ سازکردنی خزمەتگوزاری تاییەتی لا دروست دەبێت. لەبەر ئەوەی رەوشی دەولەمەندەکان گۆراوو، بۆیە پتووستیان بە ژمارەییەکی زۆری کارگوزاری تاییبەت و لیزان دەبوو، مالهەبوو دەستەییە کە کارکەرو بەر دەستیان لەناو مالهەکانیان نەسووریتەو. دەولەمەندەکانی ئەو ئەوەیە بە دەست و بەهرە و شەونخوونی خۆیان سەرمايەیی زۆریان پێکەو نابوو، بەو سەرمايانە خانوو و بالەخانەیی تازە بابەتیان بنیات ناو، بۆیە دەیانووێست لە داھاتە کەیی ئیسراحتیش بکەن، بە جوانی و بە باشیش خزمەت بکرین. هەموو لەوانە کە رۆژانە کارو پتووستییەکانی فرەتر دەبوو هەرھیچ نەبی ژنیکیان دەوێست خزمەتی مالهەکیان بکات.

کارکەری تاییهتی:

خزمەتکاری تاییهتی و شارەزای باش، لە مائیکدا دەتوانیت سەرپەرشتی ۳۰ کەس لە باخچەچی و سەرپەرشتیاری مائ و چاودێری نازەلە مائیهکان و پاککەرەوەکان بکات، دەسەلاتی ئەوەی هەیە بودجە مائەکەش تا یەک دوو ملیۆن دۆلار دابەڕێژیت، ئەوانە لە بەرنامەکانی کۆمپییوتەری مائەکەش بەرپرسن، دەتوانن بە کۆنتڕۆلی کۆمپییوتەری چاودێری رووناکی کۆشکەکەش بکەن، لە بەکارهێنانی دەزگاکانی هوشیارکردنەوە و ئاگادارکردنەوەی لە دووری چەند میلهوه شارەزان. ئەوانە دەبێ لە مامەلەکردن و بەدواداچوونەوە لە نووسینگەکانی گەشتوگوزار لێزان بن، ئەوانە وا راهاتوون زیرەکانە دەتوانن لە گەڵ کەسیکیش مامەلە بکەن و کاریش بکەن، ئەگەر کەسەکە بەرامبەری تەمبەل و سست و بێ بەرنامەش بێت، هەموویان لە لێخوڕینی ئۆتۆمبیلیش شارەزان، پەسولە لێخوڕینی رەسمی ئۆتۆمبیلیان هەیە. لەو پێناسەییەوه دياره کەسە دەوڵەتمەندەکان پێویستییان تەنها بە خزمەتکاریکی سادە نییە، ئەوان دەخوازن، ئەو کەسانە وەک ئەفسەری دەست بەزەبر بن. بۆیە ستارکی لە رۆژیک ناديارى سالى ۱۹۹۰ لە فەرەنگی زماندا گەرا بۆ دۆزینەوهی ناویک شیاو بێت، بەو کەسە خزمەتکارە تاییهتیانە. پاش پشکنین و گەران لە ناو فەرەنگەکانی زماندا وشە سەرپەرشتیاری مائی بۆ ئەو کەسانە دۆزییەوه، بەو زاراوهیە house hold manager، ستارکی زاراوهیەکی تازەى هینایە ناو پیشەسازییە نوێیەکەى، لەبەر رۆشنایى ئەو بەرنامەییەوه ئامۆژگەى ستارکی نیونەتەوهی دامەزرا، سەرەتا بارەگاکی لە دینفر لە باڵەخانەییەکی گچکەى کۆن دامەزرا. پاشان گواستییەوه باڵەخانەییەکی سووری جورجی شیواز لە پشت ئەنجومەنى ولایەت لە کولورادۆ.

سەرەتا ستارکی خۆی وانهکانی بۆ فێرخوازهکانی دەدایەوه، بەلام هیدی هیدی پێویستی بە وانهبێژ دەبوو، بەناچاری مامۆستای تری هینا، لەوانە تشامبیون و لیام ئاکتوف، ئەوەی ماوهیەک خۆی کاری سەرپەرشتیاری تاییهتی مائان بوو، بۆ سى لە سەرۆکەکانی ئەمریکا چیشتی ئامادە کردوو، وەک بەرپۆهەری مائی جیگری سەرۆکی پێشوو ئەمریکا (ئال گۆر) یش کاری کردبوو. ماوه ماوه بۆ دەوڵەتمەندکردنی بابەتەکانی بەرپۆهەری ئامۆژگا ستارکی هانا دەباتە بەر کەسانی

شارەزا لە بواری هەمەجۆری وەک پەسپۆرانی ئاسایش و پەسپۆری لیمۆزین و پەسپۆری خشل و گەنجینه گرانبەهاکان و شارەزا لە حەریرو شارەزایانی سیستەمی بەرپۆهەردنی وریای مائ و خیزانەکان... ئەوانەى بانگ دەکردو لە وانهکانی رۆژانهیان بەشداری پى دەکردن، سوودی لە ئەزموون و بەهرەکانیان وەرەگرت. ئیستاش سالانه ستارکی نۆ پۆل لە فێرخوازه پى دەکات، لە سالى ۲۰۰۶ زۆتر لە سەد خزمەتکاری تاییهتەندى دەرچوواندوو، سالانه چوار کۆرسی Boot Camps دەکاتەوه، بێجگە لەوانەش چوار بەرنامەى پشٹیوانیش دەکاتەوه، کۆرسیکی چوار رۆژەش بۆ بەهیزکردنی کۆمپییوتەریان بۆ دەکاتەوه. سەرمايهکانی ستارکی بەهۆی ئەو ئامۆژگایە ۳۰٪ بەرز دەبیتەوه، سەرمايهکەى گەیشتووتە دوو ملیۆن دۆلار، ئەو دەستکەوتانەشى لە هەموو لقهکانییهوه دەبیت، کە بە فرۆشتنی کتیب و بەرنامەکانی کۆمپییوتەروە دەستی دەکەوێت، دياره مائباتەکان ئەوانەى پێویستیان بەو بەرنامەو رینمایییانە هەیه، درىغى ناکەن لە وەرگرتنی ئەو سەرچاوانە بۆ زانین و فێربوون لە وەرگرتن و راگرتنی خزمەتکاری تاییهت لە مائەکانیان بۆ راپەراندنی کاری رۆژانهیان.

کۆنگرەى سالانه:

سالانه ئامۆژگەى ستارکی بە ئامادەبوونی سوپایەکی زۆر لەو کارمەندانەى لەو بواردا کاردەکەن و ئەوانەى شارەزاییان هەیه کۆنگرە سازدەکات، لە هەموو گۆشەییەکی ولایەتە یەکگرتووکان بۆ را گۆرینەوهو سوود وەرگرتن لە ئەزموونی یەکتەری، خزمەتکاری زۆر ئامادە دەبن، ماوه ماوه ستارکی کتیبیک لەسەر ئەتەکتیت بۆ دەکاتەوه، بەو بۆکرانوانە کەلتووری ئەتەکتیتی خزمەت، لە ناو مائە گەرەکان ئاشنا دەکات. ئەو ئامۆژگایە لە بەرامبەر کار دۆزینەوه بۆ دەرچووکانی سالى یەکەم ۲۵ تا ۳۰٪ ریزەى مووچەکەى لى وەرەگرت. ئەو ئامۆژگایە بەردەوام کۆرسی نوێ دەکاتەوه، وەستانی نییە، ئەوەش مانای ئەوه نییە، کەوا بازاری تەژی خزمەتکار کردوو، ئەو مائانەى کارمەندیان دەوێت، بەئاسانی دەتوانن لەو ئامۆژگایە پێویستی خۆیان هەلبژێرن، هیشتا بەردەوام داواکار لەو ئامۆژگایە زۆرە. رۆژانه ستارکی دەیان تەلەفۆنی بۆ دەکریت، هەموو بەیهکەوه دەرچووانی ئامۆژگایەکی ئەویان

دهویت، هه‌چهند سامانی ده‌وله‌مه‌نده‌کان زۆرتەر ده‌بیت، داوای کارمەند لەسەر ستارکی زۆرتەر ده‌بیت.

ستارکی له‌گه‌ڵ به‌رده‌وامی پرۆژه‌که‌ی، شاره‌زاییش له‌که‌سایه‌تی ده‌وله‌مه‌نده‌کان زۆرتەر په‌یدا ده‌کات، به‌ وردی له‌ ژیان و روژانه‌ی سامانداره‌کان شاره‌زا ده‌بیت، هه‌موویان به‌تایبه‌تی ئه‌وانه‌ی له‌ دوا‌یانه‌دا هاتووینه‌ته‌ ریزی ده‌وله‌مه‌نده‌کان، زوو ده‌لێن، ئی‌مه‌ راسته‌ پارهمان هه‌یه، راسته‌ هاتووینه‌ته‌ ناو مه‌یدان به‌لام خۆمان که‌سایه‌تی ساده‌مان هه‌یه، راسته‌ سی‌ چوار کۆشک و ته‌لارمان به‌رز کردیته‌وه، به‌لام شو‌خیا‌ن پێ‌ ناکه‌ین، بۆ فێرخوازه‌کانیان به‌سه‌رهاتی ئه‌و ده‌وله‌مه‌ندانه‌ی ناوچه‌ی کنکته‌کات ده‌گێریته‌وه، که‌ داوایان لێ کردبوو، بۆ ده‌ست‌نیشان‌کردنی سه‌ره‌شته‌یارێک بۆ ماله‌که‌ی ئامۆگارییان بکات.

ده‌گێریته‌وه، که‌ ژن و می‌رده‌که‌ خزمه‌تکاره‌که‌یان بریدیته‌وه ناو کۆشکه‌که‌یان، به‌رده‌وام و توویانه‌ ئی‌مه‌ که‌سی ساده‌ین، ئه‌وه‌نده‌ پارهدارو خاوه‌ن کارن، ته‌نها که‌سی‌کمان ده‌ویت که‌م و زۆر هاوکاریمان بکات، کۆشکه‌که‌مان بۆ خاوی‌ن راگریت، پێویستییه‌کانمان بۆ فه‌راهم بکات، به‌لام له‌ راستیدا وا ده‌رنه‌چوو، ژنه‌که‌ی دوا مۆدیل جلوبه‌رگی شاتیل و باربری له‌به‌ربوو، هه‌وزه‌که‌ی مه‌له‌وانیا‌ن به‌ داری خورما ده‌وری گیرابوو، کۆگای ماله‌که‌یان نزیکه‌ی 5 هه‌زار شووشه‌ی شه‌رابی تیدا‌بوو، ئه‌وان هه‌ر ده‌یانوت، ئی‌مه‌ که‌سی ساده‌ین، به‌لام هه‌ج شتی ساده‌و ئاساییم له‌ مال و کۆشکه‌که‌یان نه‌هاتووته‌ به‌رچاو. ستارکی له‌ ئاره‌زوو و مه‌یلی ئه‌و که‌سه‌ ده‌وله‌مه‌ندانه‌ی ئه‌و روژگاره‌ راهاتوو، ده‌زانی په‌یوه‌ندی و دۆستایه‌تی پته‌ویان له‌گه‌ڵ دروست بکات، بۆیه‌ش ئه‌وانیش هه‌لسوکه‌وتی خو‌شیا‌ن له‌گه‌ڵ کارکه‌ره‌کانیان ده‌نوێن، به‌ساده‌یی و به‌رووی خو‌شیا‌یه‌وه له‌گه‌ڵیان ده‌جوولێنه‌وه، وه‌ک براده‌ریان لێ دیت، فێرخوازه‌کانیان راده‌هێنیت، به‌ ناوی خو‌یا‌ن بانگیان نه‌که‌ن، به‌ به‌رپێز به‌ ژن و به‌ پیاوه‌کان بانگیان بکه‌ن، هه‌روه‌ها کاره‌که‌ره‌کانیش به‌رپێزه‌وه ناویان بگوتیت، به‌ فێرخوازه‌کانی وتوو، ئه‌گه‌ر گه‌وره‌کان، خاوه‌ن ماله‌کان خو‌شیا‌ن ویستیان به‌ ناوی ئاسایی بانگتان بکه‌ن رازی نه‌بن، چونکه‌ ئی‌وه له‌سه‌ر کارن، پرنسیپه‌کانی کارکردن و ریزگرتن پێویسته‌ په‌یره‌و بکریت.

ستارکی به‌رنامه‌کانی ئامۆژگه‌ی له‌سه‌ر سیسته‌می ئینگلیزی گۆری، به‌رنامه‌یه‌کی نوێی بۆ فێرکردن دارشت، دیاره‌ ئه‌و به‌رنامه‌یه‌ ته‌ریبه‌ له‌گه‌ڵ پێویستییه‌کانی ده‌وله‌مه‌نده‌کانی ئیمپروێ ئه‌مریکا، به‌رنامه‌که‌ی جار‌ان شیوه‌ی کارکردنی کۆن بوو، ده‌کرا گۆرانی به‌سه‌ردا بکریت، به‌وه به‌رنامه‌کانی فێرکردنی بنه‌ماکانی خزمه‌تکاری و سه‌ره‌شته‌ی مال و کۆشکه‌ گه‌وره‌کان شیوه‌ی هاوچه‌رخ‌ی وه‌رگرت. به‌و به‌رنامه‌ کارمه‌نده‌کان فێر ده‌کرین چۆن ره‌وشی ئارامگاکانیا‌ن که‌ له‌ شیوه‌ی هوتیله‌ شه‌ش ستاره‌کان باش و چاک و پوخت راگرن. به‌رنامه‌که‌ی ناو نابوو (نموونه‌ی خزمه‌تگوزاری به‌رپێوه‌بردن)، ئه‌وه‌ش 100 کاتریمیتری فێرکردن و راهیانی ده‌ویست، به‌لام به‌رنامه‌که‌ بۆ کارکردن سیما‌ی جیهانی هه‌بوو، ده‌کرا له‌هه‌موو ولاتیکی ئه‌و جیهانه‌ په‌یره‌و بکریت. ستارکی به‌رنامه‌که‌ی به‌ ناوی تو‌ری پێوانه‌کانه Standards Matrix، ده‌ پله‌و پێوانه‌یه‌، بۆ نموونه، ئایا خاوه‌ن ماله‌که‌ ده‌یه‌ویت روژانه‌ یان دوو روژ جارێک سه‌گه‌که‌ی بشوات، هه‌ز ده‌کات قه‌میسه‌کانی قه‌د بکری‌ن، یان به‌ دۆلابه‌کانه‌وه هه‌لبواسری‌ن، خواردنه‌کانیا‌ن له‌سه‌ر خوانێک بپته‌ پێش یان له‌سه‌ر می‌زی نانخورانی ئاسایی بپت، هه‌موویان له‌سه‌ر یه‌ک خوان کۆبینه‌وه، ده‌بی کاره‌که‌ره‌که‌یان بزانی هه‌ر که‌سیک له‌ ماله‌که‌ هه‌ز به‌ جو‌ره‌ خواردنی‌ک ده‌که‌ن، هه‌ز ده‌که‌ن به‌ چه‌ شیوه‌یه‌ک خواردنه‌که‌یان پێشکه‌ش بکریت.

له‌گه‌ڵ روژگارا شیوه‌ی ئه‌و خزمه‌تکارانه‌ش گۆرانی به‌سه‌ردا هاتوو، وه‌ک جار‌ان که‌سانی ته‌مه‌ن گه‌وره‌ نین، که‌ ته‌مه‌نی خو‌یا‌ن له‌یه‌ک شو‌پێن سه‌رف کردبیت، ئه‌وانه‌ی له‌و روژانه‌ ئه‌و کارانه‌ ده‌که‌ن، له‌ فێرگه‌کانه‌وه ده‌رده‌چن، بروانامه‌یان له‌ ده‌سته‌، زۆربه‌یان گه‌نجن، مێینه‌یان له‌ نێرینه‌کان زۆرتره‌. کاره‌که‌ره‌کانی ئه‌و پێشه‌یه‌، زۆریان ده‌لێن، ئی‌مه‌ له‌به‌ر بوونی دلسۆزی له‌و پێشه‌یه‌دا ئه‌و کاره‌مان هه‌لبژاردوو.

دون کارمیشایل، کی‌زیکه‌ له‌ کاره‌که‌ی روژانه‌ی ناو مالتیکی ده‌وله‌مه‌ند، زۆر خو‌شحاله‌، ئه‌و ده‌لی:

من خواردنی به‌یانیان به‌ زه‌وقی ئه‌وانه‌وه ساز ده‌که‌م، ده‌زانم به‌یانیان ئاره‌زووی کام که‌نالی ته‌له‌فزیۆنی ده‌که‌ن، من به‌رده‌وام بو‌یا‌ن له‌سه‌ر ئه‌و که‌ناله‌ داده‌نێم. من به‌رنامه‌کانی سه‌فه‌ره‌کانیا‌ن بۆ سازده‌که‌م، چاودێری به‌رنامه‌کانیا‌ن بۆ ده‌که‌م.

جیمس هوبکنز ۲۲ سال، دەرچووی بهشی گهشتیاری، که له بار هاربر له ولایهتی مینی کاری کردووه، که له لای مالباتیک له سیل هاربر له سهر کهناری ئەتلهسی کاری وەرگرتوو، ههستی کردوو کارکردن له بواریدا خوشه، کارهکهی لا خوش بووه، خزمهتی باخچهی مالهکهی و به له مهکهیانی کردوو. ههروهها وتوویهتی من که ئەندامانی خیزانه که بۆ پاریس دهفرن، یان بۆ سواربوونی به له م خۆیان ناماده دهکن، من زۆر دلشاد دهیم. ئەو تا خویندنه کهی له به شهکهی گهشتوگوزار تهواو کردوو، ۲۰ ههزار دۆلاری به قهرز وەرگرتوو، بۆ تهواوکردنی خویندنه کهشی لای ستارکی ۱۲ ههزار دۆلاری تری قهرز کردوو.

کیفن ستافۆرد له گهنجییدا له کافتیریایه که له کوکوبیتش له ولایهتی فلۆریدا کاری کردبوو، ته مهنی ۲۸ سال بووه، که شارهزایی زۆر تر بوو له باریک کاری وەرگرتوو، تا رۆژیکانی مالباتیکه دهوله مه ند ناس دهکات، ئەوان ژن و میرده که داوای لی دهکن، بیته لای ئەوان له کۆشکه گهره که یان له کوکوبیتشم، خۆی و ژنه کهی کار بکات، به یه که وه چاویان له ماله که یان بیت، که رایان له کارکردنه کهی ئەو ده بیت، ئوتومبیلایکی بۆ ده کړن، خانوو کهی خۆی بۆ نۆژن ده که نه وه، به هه موو شیوه به که کۆمه کیان دهکن، بۆیه ژن و میرده خزمه تکاره که ماله که و کاره که یان لا خوشه ویست ده بیت، پاره ی به شداربوون له ئامۆژگه ی ستارکی بۆ وەرگرتنی کۆرسی تایبه تیشیان وەرگرتوو، به و کۆرسه ش شارهزایی زۆر تر له به ریوه به ری خزمه تگوزاری وهرده گرن، بۆیه ئیستا ستارفۆرد به و پیشه یه به ختیاره و له کاره کهی پسپۆر بووه، خاوهن ماله که ش سهریان سووک بووه. ئەو به و ژیا نه نوئییه ی وا دهزانی خه ونه .

تشانمبیۆن مامۆستا له ئامۆژگه ی ستارکی، له گه ل فیرخوازه کانی تونده، له سه ر هه موو ورده کارییه کان لئیرسینه وه یان له گه لدا دهکات، یه کیک له فیرخوازه کانی ئەو کۆرسانه، رهوش و شیوه ی کارکردنی مامۆستا که یان به توند دهزانی، که گله یی له شیوه ی مامه له ی ئەو دهگرت، ئەو وه لای رهخنه که ی داوه ته وه و وتوویه تی:

من رۆژانی سوپام له رزگارکردنی کویتا به بیر دیته وه، له وئ فیری خۆراگری بووم، له سه ر داوای هاوړتییه که م منیش به شداری شه ره که م کرد، به یه که وه به شداربووین،

به لام له وئ هاوړتییه که م له ناوچوو، من مامه وه خۆراگر بووم، کۆلم نه دا، بۆیه له به ر رۆشنایی ئەو بهرنامه یه من فیرخوازه کانم فیری هیواو بهرده وامی و خۆراگری ده که م!

که ستارفۆرد کۆرسه کانی وەرگرتوو، گه رابوو فلوریدا، له گه ل براده رتیکی تری به مووچه ی سالانه ی ۱۲۰ ههزار دۆلار له لای که سیکی دهوله مه ند کاری وەرگرتوو.

له بهر ئەو دهوله مه ندانه ی ئەو رۆژگاره له توێژه کانی ناوهندی کۆمه ل پهیدا ببوون، بۆیه له ئەته کی تی ئەو ژیا نه نوئییه ی خۆیان شارهزا نه بوون، بۆیه ئەوانیش پیوستییان به راهاتن و فیرکردن هه بوو، دیاره که وا نازانن مامه له له گه ل بهرده ست و هاوکارو کاره کهرکانیان بکن، ئەوان وا فیربوون هه موو کاره کانیان به دهستی خۆیان بکن، چه ز به و رهوشه تازه یه و وەرگرتن و راگرتنی یاریده ر ناکه ن، به تایبه تی کاروباری ناو کۆشک و ماله کانیان.

بۆب مولكدارىكى تازىيە، لە خۇرئاواي ولاتا دەژىت، لەبەرئەۋەي كۆشك و بالەخانەكەي لەسەر ۸۰۰ فەدان زەۋى دروست كراۋە، رووبەرى دروستكراۋەكانى نىزىكەي ۱۰ ھەزار پى ۲ دەبىت، بىنايەكانى زۆرن ۋەك مالى نىشتەجىي و ستودىۋىيەكى ھونەرى و كابىنەيەك بۆ كەلۈپەلى راۋوشكارو چەندىن كۆگاۋ دروستكراۋى پىۋىستى تر، بۆيە بەناچارى بۆ خىزمەتكردنى ئەۋ ھەموو بىنايە، بۆ راپەراندنى كاروبارە زۆرەكانى ناۋ ئەۋ مالى گەۋرەيە، پىۋىستى بە شەش كەس دەبىت، يەككىك لەۋانە دەرچۈۋى ئامۇژگەي ستاركى بوو، ئەۋان كارو فەرمانەكانى بۆ بەرپۆيە دەبەن. بۆب بەناچارى بوارى داۋە، ئەۋ ھەموو كەسە لەناۋ مالىكەي بسورپىنەۋە، ئەۋ ئەۋەي زۆر لا سەير بوو، چونكە لەناكاۋ ژيانى گۆرۈبوو، چۆن دەكرى كەسانى خىزمەتكار دەست لەناۋ مالىكەي بگىرن، جلۈبەرگەكانى بۆ سازبەن، لەناۋ مەتبەخەكەي كار بكن، دەست لە كەرەستە تايبەتتەيەكانى بدەن.

دىارە ئەۋىش تا لەگەل ھاۋسەرۋ مالىكەكانى بە ئارامى كاتەكانى بەسەر ببات، كارو ئىشەكانى داۋەتەۋە دەست ئەۋ كارەكەرۋ بەردەستانە، چونكە ئەۋانە بەردەوام سەرقالن، بوارى ئەۋەيان نىيە بپرژىنە سەر كاروبارى ناۋ مالىكەيان. بۆب ئەگەرچى بە رەزامەندى خۇي بۆ كارەكانى خۇي ئەۋانەي لە مالىكەي راگرتوۋە، بەلام ھەست دەكات، بىجگە لە بوونى ئەۋ ھەموو كەسە بىگانەيە لە چۈاردەۋرەي، ھەست دەكات، ئەۋانەش كىشەيان ھەيە، ئەۋانەش لەناخياندا چاۋدېرىيان دەۋىت، لەۋ ماۋەبەدا ھەستى كردوۋە، خاتونە بەرپرسەكەيان لەگەل كارمەندەكان باش و نەرم ناجوۋلىتەۋە، ئازاريان دەدات، ھەموو لە دەستيان ھاۋاريان لى ھەلساۋە، بۆيە بەناچارى ژنە بەرپرسەكەيان گۆرپوۋە.

كە ژنەكەي بە يەككىكى تر گۆرپوۋە، ئەۋىش زىاد لەپىۋىست كارو بەرنامەي بۆ دادەنەن، بەرنامەي زۆر بوۋە، ئەۋ لە مالىكى ترەۋە وا راھاتبوو، بۆيە ئەۋان ژيانى وا

ئالۆزو بە بەرنامەيان نەۋىستوۋە، چونكە ئەۋ ژن و مېردە ھەزىيان لەۋە بوۋە، شەۋانە بە تەماشاكردنى فىلم و خويىندەۋەي كىتېب بۆ مالىكەكانىيان بەسەربەن، نەك بەۋ بەرنامانەي ئەۋ پىشنىيەرى دەكرد. نەياندەۋىست شەۋانە بە بەزىي ئاھەنگەۋە سەرقال بن، بۆيە خىزمەتكارەكەيان ئاگادار كىردەۋە، ئەۋان لەۋ جۆرە كەسانە نىن!

ئەۋ خىزانانە بە ھۆي ئەۋ سەرپەرشتىارە تازانە زۆر شىۋەي ئەتەكىتى ژيانىيان دەگۆرپىت، رۆژانى ھەينى خۋانى ئىۋارانىيان بۆ سازدەكات، بۆيە بۆب كە خۇي و ژنەكەي بەۋ شىۋەيە دەبىنىيەۋە، سەرسام دەبوو، لەبەر خۇيانەۋە دەيانوت، ديارە ئەۋ ژنە خىزمەتكارە دەپەۋىت شىۋازى ژيان و رۆژانەمان بە يەكجارى بگۆرپىت.

ژنەكەي بۆب رۆژىكىيان، بە بەرپۆيەبەرى خىزمەتگوزارىيەكەي ناۋ مالىكەي وتبوو، من دەخۋازم بە ناۋى خۆم بانگم بكەيت، من نامەۋىت، دەستەۋاژەي تر بە ناۋەكەم پىۋە بلكىنىت، من ناۋى خۆم دەۋىت، بۆيە بۆب بەرگەي ئەۋ ژنەي نەگرتبوو، لە ئامۇژگەي ستاركى داۋاي كردبوو، يەككىكى تريان بۆ خىزمەتى و بەرپۆيەبەردنى مالىكەيان بۆ رەۋانە بكات، ديارە ئەۋ خىزانە لەگەل كارمەندە نوپىيەكە بە باشى دەروات، بە دروستى گۆرپايلەي بەرنامەي ئەۋ مالى دەكات. سالانەي ئەۋ كارمەندە تازەيەش دەگاتە ۸۰ ھەزار دۆلار، كارەكان بەسادەي دەكات، ھەفتانە راپۆرتىكى لەسەر كارو پىۋىستتەيەكانى بۆ بەرز دەكاتەۋە، ھەفتانەش بە نامەي ئەلكىرۋنى ئاگادارى خاۋەن مالى دەكاتەۋە، ئەۋىش بە ئارامى بەسەريان دەكاتەۋە، ھەردوۋلا باش لەيەك گەيشتن. ئەگەرچى ئەۋ كارمەندانە لەناۋ مالىكەي بۆب ئاسانكارى زۆر دەكەن، كاروباريان باش بۆ رادەپەرىنى، بەلام ئەۋ ھەر بەۋ ئەتەكىتەنە سەرگران دەبوو، رۆژانە كەسانى زۆر دىنە ناۋ مالىكە، بەرنامەي زۆريان بۆ زىاد كردوۋە، زانىۋىيەتى زانىيەكى بوارى پۆتاسىۋوم، ھاتوۋتە ناۋ مالىكەيان بۆ چاۋدېرىكىردنى خۇلى روۋەكەكان، بۆ سەرپەرشتى دارمىۋەكان، يەككىكى ترى شارەزاي چاندن ھاتوۋە، ۋەستايەكى پسپۆر لە كەرەستەي تايبەتى فەرەنسى بۆ چاككردنەۋە ھاتوۋە، ژنىكى تر ھاتوۋە دەستى لەناۋ مالىكەۋ دىكۆرەكە ۋەربدات.

گۆرانى ژيانان لە مەسەلەي مشكەكەو دەست پىدەكات، ئەو مشكەيان وەك
نموونه باس كردوو، رۆژيكيان لەناو مائەكەيان ھەستيان كردوو، مشكەك
پەيدا بوو، بە نامەيەكي ئەلكترۆنى بە بەرپۆھبەرەكەيان وتبوو، ئەويش بەپەلەو
بەپرسى پەيوەندى بە كۆمپانايەكي چاودىرى ئازەلە مائىيەكان كردبوو، جارن
بوايە خۇيان بەئاسايى چارەسەرى مشكەكەيان دەكرد، بەلام ئىستا دەولەمەندبوون،
چەند كەسەك خزمەتيان دەكەن، كىشەو بەرنامەيان زۆر بوو، ديارە بۆ يەك مشك
چە بەزميكيان ناوئەتەو، چەند كارمەندى شارەزا لە راوكردنى ئازەلى مالى ھاتبوون،
پىنج كەس بۆ يەك مشك ھاتبوون، بۆيە بۆب زۆر دەپرسى بۆچى ژيانمان وای
لێھات. ئەو ھەموو گۆران و ناوئيشان و سەرۆك بەش و كارمەندانەمان بۆ پەيدا بوو،
بۆنى بەرنامەي تازە لە ژيان و رۆژانەي ئەو ژن و پياوھە مليۆنيرانە ھەموويان بە
گۆرانەكانى ئابوورى و بازار پەيدا بوون.

گەشتیکە لە ژيان دەولەمەندە نوێیەكان:

ئەگەرچى ئەو توێژەي لە دواييانهدا لە ئەمريکا دەولەمەند بوون. چاوەروانكراو
نەبوو، دەكرى بگوتريت ئاساييش بوو، لە ميژوو بى وينە بوو، بە كات و بە
قەبارەكەي تازە بوو. ھۆكارە سەرەكیيەكانى سەرھەلدانى ئەو توێژە وەك
ھۆكارەكانى چەرخە زيرينەكەي بيستەكانى سەدەي بيستەم بوو.

كيفن فيليبس لە كتيبەكەيدا (سامان و ديموكراسيەت) دا، وتوويەتى: ھۆكارەكانى
ھاتنە پيشەوہي ئەو توێژە زۆرن وەك، تەكنەلۆژياي ھاوچەرخ و گەشەو زۆربوونى
ئاويتەيى ئابوورى و پشتيوانى حكومەت بۆ بازاري ئازادو رەوشى دەولەمەندەكان.
ديارە كيفن دلنبايە ئەو دوو فاكتەرە رۆليان زۆر بينيوە لە پياوھەي زۆربوونى
مليۆنيرو مليارديرەكان لە ميژوودا.

سەرەتاي پەيدا بوونى سەردەمى ئەو ساماندارانە دەگەریتەوہ پاش شەپى ناوخۆ،
ھیلەكانى ترين و پترۆل و پيشەسازى پۆلا، لە پتگەي تەكنەلۆژياي نوێي ئەو
رۆژانەيە، پەيدا بوونى بانك و سەھمەكانى سووتەمەنى و دارايى بوون. حكومەت
پشتيوانى و كۆمەكي زۆرى بە كۆمپانايەكانى پترۆل و شەكرو ويسكى كردبوو، تا
سالى ۱۹۰۰ ژمارەي مليۆنيرەكانى ناو و لاتە يەكگرتووہكان گەيشتبووہ ۴۵۰۰
مليۆنير، سەرمایەي ئەوانەش لە نيوان ۱۰ تا ۲۰ مليۆن دۆلار بوو، لە ناوہ راستى
سالانى ۱۸۰۰ تا كۆتايى سەدەي نۆزدەھەم سەرمایەكانيان دەگەيشتە ۲۰۰ تا ۳۰۰
مليۆن دۆلار. كە روكيگلر لە سەرەتاي سەدەي بيستەم لە كیلگەكانى دۆزینەوہي
پترۆل كارى كردوو، لە سەرەتاي سەدەي بيستەم پياوھەي سەرمایەي شكاندبوو،
لەو رۆژانە سەرمایەكان و خاوەن سەرمایەكان لە يەك ناوچەي جوگرافى كۆ
دەبوونەوہ، ئەويش ناوچەي خۆرھەلاتى سەرووى ئەمريكا بوو، لەو دەمانەدا

سامانه‌کان که وتیوووه ناو دهستی ۱٪ خیزانه ئەمریکیه‌کان.

هەر لهو چهرخه زێزینه‌دا له بیسته‌کانی سه‌ده‌ی بیسته‌م کاروانی دووهم سه‌ریه‌ه‌ل‌دا، فاکتوره‌کانی گه‌شه‌ی سامان، سه‌رکه‌وتنه‌کان و ده‌ستکه‌وته‌کانی شه‌ری جیهانی و په‌یدا‌بوونی ئامی‌ری رادیۆ و فیلمه‌کانی کارتۆن و زۆری ئوتومبیل و ته‌له‌فزیۆن، بیجگه‌ له‌وانه‌ش که‌م‌کردنه‌وه‌ی باج له‌سه‌ر سه‌رمایه‌و هه‌لکشانی نرخ‌ی سه‌مه‌ه‌کان و یه‌ک‌گرتنه‌وه‌ی زۆری کۆمپانیای‌کان، هه‌موو ئەوانه‌ هۆکار بوون بۆ په‌یدا‌بوونی نه‌وه‌یه‌کی نوێ. له‌ نیوان سالانی ۱۹۲۱ تا ۱۹۲۹ پاره‌ی ملیۆنێره‌کان زۆر رووی له‌ زیاد‌بوون کرد، ژماره‌یان گه‌یشته ۲۵ تا ۳۰ هه‌زار که‌س. پێش بێ‌بازاریه‌یه مه‌زنیه‌که‌ی سالێ ۱۹۲۹، ۱٪ ده‌وله‌مه‌نده‌کان خاوه‌نی نیوه‌ی سامانی گشتی و لات‌ه‌که‌ بوون.

پاش کۆتایی شه‌ره‌که‌، له‌ نیوان سالانی چله‌کان و شپسته‌کان سامانیکی گه‌وره په‌یدا‌بوو، ئەکسه‌کانی (سه‌هم) داو جۆن‌ز به‌رزبوونه‌وه، سه‌رکه‌وتنی ئەمریکیه‌کان له شه‌ر دژ به‌ ژاپۆن و ئەلمانییه‌کان بازاری گه‌رم کرد، ژیان و بژیوی خو‌ش کرد، بازاری گه‌رمی بازرگانی کرده‌وه، کۆمپانیای زۆر کرانه‌وه، ئەمریکیه‌کان روویان له‌ کرینی ئوتومبیل و خانووبه‌ره‌و که‌ره‌سته‌و ناوما‌ل کرد، به‌لام له‌و سالانه‌ سامانه‌که وه‌ک سالانی پێشوو نه‌بوو له‌ لای ۱٪ ئەمریکیه‌کان کۆبک‌ریته‌وه، سامانه‌که له په‌نجا‌کان و شپسته‌کانی سه‌ده‌ی رابردوو، له‌ نیوان ۴۸٪ی خه‌لکه‌که‌ بلا‌بوووه. به‌لام له‌ ناوه‌ندی هه‌فتا‌کان ریزه‌که‌ بۆ ۲۰٪ هاته‌ خواره‌وه، بۆیه‌ هه‌ردوو پسپۆرانی ئابووری کلودیا مولدین و رۆب‌رت مارگۆ ناویان له‌و رۆژگاره‌ ناوه، سه‌رده‌می بێ‌بازاریه‌یه مه‌زنه‌که‌، چونکه‌ پاره‌که‌ له‌ ده‌ستی بازار نه‌ماو سامانداره‌کان زیانی زۆریان لێ‌ که‌وت، له‌ رووی سیاسی و که‌لتوریش زۆریان زیان به‌رکه‌وت.

سه‌رده‌می چاوچنۆکی:

له‌ سالانی هه‌شتا‌کانی سه‌ده‌ی رابردوو، ئەو ئاراسته‌یه‌ شکایه‌وه، به‌ گه‌شه‌ی ته‌کنه‌لۆژیای زانیاری و بازاری پاره‌و سستی چاو‌دێری حکومه‌ت له‌سه‌ر بازا‌ره‌کان دووباره‌ سامانداره‌کان بووژانه‌وه، تا وایان لێ‌ هات ۱٪ ده‌وله‌مه‌نده‌کانی ئەمریکا،

ده‌ستیان به‌سه‌ر ۳۰٪ سامانی داگرت، تا سالێ ۱۹۸۹ ریزه‌که‌ به‌رزتر بووه، گه‌یشته ۳۳٪. سالانی هه‌شتا‌کان ناو‌را به‌ سه‌رده‌می چاوچنۆکی، هه‌ر ئەو سه‌رده‌مه‌ش بووه پێش‌بینیه‌کی میان‌ره‌و له‌ نۆه‌ده‌کان و سه‌ره‌تای سالێ ۲۰۰۰، دیاره‌ که‌وا له‌ نیوان سه‌رده‌می چاوچنۆکی و ئەو رۆژگاره‌ی ساماندارێ زۆر هاتنه‌ ناو بازا‌رو په‌یوه‌ندی زۆر پته‌و و کاریگه‌ریان هه‌بووه، ئەوانه‌ی ناوی شه‌پۆلی سی‌یه‌میان به‌رکه‌وتبوو، به‌ سوود‌بینین له‌ گه‌شه‌ی ته‌کنه‌لۆژیای سه‌رمایه‌گوزاری و سیاسه‌تی بازا‌ری ئازاد. به‌لام ئەو شه‌پۆله‌ نوییه‌ی سامان به‌سه‌ر پاره‌داره‌کانی پێش خۆیان سه‌رکه‌وت، له‌و ده‌ ساله‌ی دوا‌یدا نیوه‌ی سامانه‌که‌ی ده‌وله‌مه‌نده‌کان سه‌ری هه‌ل‌دا، ئەو ملیاره‌ی ئەو کاتانه‌ له‌ ده‌ست روکی‌ل‌فر بوو ئیم‌رۆ ده‌کاته ۱۴ ملیار، که‌واته‌ پوختی سه‌رمایه‌که‌ له سه‌رمایه‌ی هه‌ر یه‌ک له‌ پێنج له‌ دامه‌زێنه‌رانی کۆمپانیای وول مارت، سام و والتۆن که‌م‌تره.

ئەو سه‌رمایه‌دارانه‌ی ئەو رۆژگاره‌ توانیان سامانی ئەمریکی بۆ یه‌که‌م جار له‌سه‌ر ئاستی جیهانی، فه‌راه‌م بکه‌ن، بۆ یه‌که‌م جار له‌ میژوودا، له‌ سالێ ۲۰۰۴ ژماره‌ی سه‌رمایه‌دارانی ئەمریکی له‌ ئەوروپا زۆرتر بێت، له‌ سالێ ۲۰۰۵ دا ئەمریکا ۲۲۷ هه‌زار ملیۆن‌یری نویی به‌ده‌ست هێنا، بۆ نموونه‌ ولاتی چین، ئەگه‌رچی زۆر باس له مه‌زنی سامانه‌که‌ی ده‌کریت، ژماره‌ی ملیۆن‌یره‌کانی ناگاته ۱٪ سه‌رمایه‌دارانی ئەمریکا، که‌ ژماره‌یان له‌ چین له‌ هه‌مان سالدا ده‌کاته ۲۰ هه‌زار ملیۆن‌یر، له‌هه‌مان سالدا له‌ ولاتی هیند ته‌نها ۸۳ ملیۆن‌یر تێیدا هه‌لکه‌وتوووه، ئەو ژماره‌یه‌ش ته‌نها له‌ ولایه‌تی نۆرت کارۆلینادا هه‌یه. دیاره‌ زۆر‌بوونی هه‌نگاوه‌ ئابووریه‌کان له‌ ئاکامی نزیک‌بوونه‌ کلاسیکیه‌که‌ی نیوان هێزه‌ ئابووریه‌کان بووه، واته‌ به‌رزبوونه‌وه‌ی بازا‌ره‌کان و ته‌کنه‌لۆژیای نویی و بلا‌بوونه‌وه‌ی زانیاریه‌کان و هاتوچۆی ئاسان و خێرای کالاکانه‌ له‌ جیهاندا. له‌گه‌ل ئەوانه‌شدا گه‌شه‌و بلا‌بوونی پاره‌و سامان فاکتوره‌ی هه‌ره سه‌ره‌کییه‌ له‌ گه‌شه‌و پێگه‌یاندنی ئەو ده‌سته‌ سه‌رمایه‌دارانه‌و به‌خێرای ده‌وله‌مه‌ند‌بوونیان، ئەوه‌ش له‌ میژوودا رووی نه‌داوه.

به‌رپۆه‌به‌ری بانکه‌کان، ئەوانه‌ی پاره‌ی ده‌وله‌مه‌نده‌کانیان له‌ بن ده‌سته، یان بۆیان به‌رپۆه‌ ده‌بن، زۆر حه‌ز به‌ وشه‌ی سه‌ودا‌کردنی به‌شه‌کانی ده‌که‌ن، واته‌ حه‌ز ده‌که‌ن

مامه‌له به ئەكسه‌كانيان بكن، چونكه ئەو سه‌همانه بازاپيان گهرم ده‌كات، مامه‌له‌يان به جۆشتر ده‌كات، بهو پرۆسه‌يه ده‌وله‌مهنده‌كاني ئەو رۆژگارە ئەوانه‌ي ناومان ناون نه‌وه‌ي سېپيه‌م، بوونه‌ته سه‌رچاوه‌ي سامانداري خۆيان، ده‌ستكه‌وته‌كانيان وه‌ك ده‌ستكه‌وت و سه‌رمایه‌و پاش میرات و داهاات و سه‌رچاوه‌ي تره‌وه نه‌بوو. له پاش هه‌موو مامه‌له‌يه‌كي بانكي له‌و جۆرده‌ا، گه‌شه‌و بووژانه‌وه‌ي ئابووری به دواوه‌يه، له سالانی رابردوو رێژه‌ي قازانجه كه‌مه‌كان و حیساباتی خانه‌نشینی گه‌شه‌پێدراو و قازانجی به‌رچاوی كۆمپانیایه‌كان و زۆری پاشكه‌وته‌كاني ده‌روه (بۆ نموونه پاشكه‌وته‌كاني ولاتی چین ده‌گاته ۱،۷ تریلیۆن دۆلار وه‌ك دانانی پاره) پاره‌يه‌كي زۆری هیناوه‌ته به‌رده‌ست. سندووقه‌كاني خانه‌نشین و سندووقه‌كاني سه‌رمایه‌گوزاری كۆمپانیایان زۆتر له ۶۶ تریلیۆن دۆلاریان هه‌بووه، ئەوه‌ش له‌چاو سالێ ۲۰۰۰ به رێژه‌ي سێ چاره‌گ زۆتر بووه، له هه‌مان ماوه‌دا ئیحتیاتی بانكه‌كاني ناوه‌ندیش له دراو گه‌یشته‌وته ۴ تریلیۆن دۆلار، هه‌روه‌ها جۆره‌ها سه‌رمایه‌ي تر گه‌شهی کردووه، ئەوه‌ي زانراوه، كه‌وا ئەمريکیه‌كان خۆيان كه‌متر پاره پاشكه‌وت ده‌کن، ئەوه‌ي زۆتر هاتووه، پاره‌ي ده‌روه‌يه.

سه‌رۆكي ئەنجومه‌نی ئیكسترای فیدرالی ئەمريکی بن بېرنانكي، رۆژيکیان له سه‌ر بابته‌ي كه‌له‌كه‌بوونی به‌كارهێنانی دراو له جيهان به پارووی پاشكه‌وته‌كاني جيهانی ناوبردبوو، پيش ئەویش ناویان نابوو، دیوارتيك له پارو سامان، به‌لام له راستیدا وه‌ك رووبارتيك له پاره وایه، له چوارده‌وره‌ي جيهاندا ده‌سووریته‌وه، چه‌ندین لقی لی ده‌بیته‌وه‌و بۆ به‌نداو ده‌گه‌ریت، به‌نداوی گرنگیان به‌ش و سه‌همه‌كانه، له سالێ ۱۹۹۰ هه‌به‌های ئەكسه‌كاني (سه‌هم) له ولاته‌يه‌كگرتووه‌كان له سێ تریلیۆن دۆلاره‌وه به‌رز بووه بۆ ۱۷ تریلیۆن دۆلار، دیاره‌ كه‌وا دابه‌زینه‌ گه‌وره‌كاني نرخي ئەكسه‌كان کاریگه‌ری له‌سه‌ریان نه‌بووه، به‌لام ئەنجامه‌كاني بازاپی سامان و پاره له داو جۆنز ژماره‌و پیتوانه‌ي نوێی تۆمارکردووه.

رووباری سامان و پاره‌ش به‌ناوی سه‌رمایه‌گوزاری بريكار له شپۆه‌ي سندووقه‌كاني هه‌لگرتن و سندووقه‌كاني به‌شه‌ تايبه‌تیه‌كان و سه‌رمایه‌گوزارییه‌كان له پرۆژه نوێیه‌كاني ناوچه ترسناكه‌كان، لافاویان سه‌ری هه‌داوه، ئیمپرۆ له ولاته

یه‌كگرتووه‌كان زۆتر له سێ هه‌زار سندووقی هه‌لگرتن هه‌يه، سه‌رجه‌میان زۆتر له 500 ملیار دۆلاری تیدایه. پاره‌ي ئەوه‌نده زۆر له‌و سندووقانه‌ي هه‌لگرتن و له پرۆژه‌كاني سه‌رمایه‌گوزاری ده‌کریت، وای لی هاتووه، ناكری پاره‌ي تر وه‌رگیریت، یان سه‌رمایه‌گوزاری تر جیگای نابیته‌وه. له ئاکامی وه‌رنه‌گرتنی پاره‌ي تر بۆ سه‌رمایه‌گوزاری به‌پرسانی دووچاری سه‌رئیشه‌و شه‌رمه‌زاری ده‌کرد. ئەو پاره‌يه له سه‌رفکردنی دراوه‌كان له بازاڕه‌كاني پارو سه‌رمایه‌گوزاره‌كاني بريكاردا زیادي ده‌کرد، ده‌كه‌وته ده‌ست كه‌سانی ده‌روه، زۆر له سامانداره‌كان له‌ئه‌نجامی ئەو سه‌رفکردنه جيهانییه‌وه په‌یدا بووه، به‌تایبه‌تی ئەوانه‌ي كۆمپانیای تايبه‌تیان بۆ خۆیان دامه‌زراندبوو، یان له سه‌رپه‌رشتیکردنی ئەو كۆمپانیایه‌ گه‌وراندا مووچه‌ي به‌رزیان وه‌رگرتووه، یان له قازانجی ئەكسه‌كانه‌وه سوودمه‌ند ببوون.

سيٽيه م: خاوهن ڪۆمپانياکان

ئەوانە خاوهن پرۆژەکان، يان بەرپۆه بەرهکانی ڪۆمپانياکان، که بەشیکيان به ڪۆمپانياي تر يان به کهسانی تر فرۆشتوو، بەرامبەر به چەند سەهميک، يان بەرامبەر به بره پارهيەک. لەناو بەره بەرهکانی ڪۆمپانياکاندا بەناچاری چەنديان تیکهال بوون و بهیه کهوه کاریان کردوو و ڪۆمپانياي نوٽيان داناه، پاشان بهیه کهوه به رووی ڪۆمپانياي تر وهستاون، له سالی ۱۹۹۵ نزيکهی ۱۰.۸ ههزار به گوژمهی ۱۱ تريليون دۆلار مامه لهی تیکهال بوون کراوه.

چوارهم: بهرپۆه بهره سەرمايه گوزارهکان

ئەوانە ئەو سەرمايه دارانەن لەناو لافاوی گهرمی بازارو کيرين و فرۆشتن و تیکهوليکەي دراوا بهشیکيان بۆ خۆيان گل داوتهوه، بانکەکانی وول ستريت وهک پاداشت نزيکهی ۳۶ مليار دۆلاريان وهک پاداشتی BONUSES داوه، تهنه بانکي گولدمانس ساکس ۱۶ ملياری داوه. بهرپۆه بهرهکانی سندووقهکانی هه لگرتن و پاشه کهوت و بهرپۆه بهرهکانی بانکەکانی سەرمايه گوزاری لەناو دهوله مهندهکانی توپژهکانی مامناوهندی ديارن و جیگهی خۆيان کردیتهوه. سی له بهرپۆه بهری سندووقهکان له سالی ۲۰۰۴ زۆرتتر له مليار دۆلاريان وهگرتهوه، هه ريهک لهوانه ۱۳۰ ميليون دۆلاريان بهرکهوتوه.

پينجه م: مووچه داره گهرهکان

بهرپۆه بهری سی بانک له سالی ۲۰۰۴ کۆی پاداشت و مووچه کانيان گهيشتبوه يهک مليار دۆلار، مووچهی ۲۵ له بهرپۆه بهرهکانی بانکەکان له سالی ۲۰۰۴ گهيشتبوه ۱۳۰ ميليون دۆلار.

فهرمانبهره مووچه زۆرهکان:

له نامارهکاندا دياره کهوا له ههفتاکانی سهدی رابردوو، مووچه و پاداشتی سهروکهکانی بواری راپه راندن به ريزهی ۱۷۰٪ بهرز کراوتهوه، بهلام له هه مان کاتدا پاداشت و مووچهی کارمهنانی تری ناسايی تهنه به ريزهی ۴۰٪ بهرز

دهوله مهندهکانی ئيمرو دهکری بکريته پينچ گروپ

بهکه م: دامه زرينه رهکان

ئەو توپژه سەرمايه داره به پارهی خۆيان ڪۆمپانياي تاييه تيبان دامه زراندهوه، پاشان سههمه کانيان بۆ فرۆشتن له بازار نمايش کراوه، پاره دارهکانی وهک فوربس و بيل گيتس و شيلدون ئاديلسون و مايکل ديبل لهو سەرمايه دارن، له سالی (۱۹۹۵) هوه ۴ ههزار سەرمايه دار ڪۆمپانياي تاييه تي خۆيان دامه زراندهو سههمه کانيان بۆ فرۆشتن رهوانهی بازار کردبوو، ئەوهش نزيکهی ۵۰۰ مليار دۆلاری وهک دراو رهوانهی بازار کردبوو.

دووه م: بهشدارهکان

ئەوانه بهرپۆه بهرن، و له ڪۆمپانيا تاييه تيبهکان بهشيان ههيه، بهیه کهوه ڪۆمپانياي گشتی پیکدههين. ڪۆمپانياي UPS بۆ گواستنوهو گهيانندی کالاکان که له سالی ۱۹۹۹ دامه زرا، چەندين بهرپۆه بهرو سهپرهرشتياری ئەو ڪۆمپانيايه له دواروژا بوونه ته مليونير، وهک شوفيرو کارمهندي گواستنوهه کاریان تيدا کردبوو. بههه مان شيوه فهرمانبهرانی ڪۆمپانياي ميکرو سوئفت که بهشیکيان تيدا کري بووینه کهسی مليونير، به کيرینی بهشی ناو ڪۆمپانياي گوگوليش چەندين مليونيری هيناوه ته بهرهم، پاش ئەوهی ئەوانه له يهکه م راگهيانندی فرۆشتنی بهشهکان بهشداربوون. يهکيک له کيريارهکانی خانوبه ره له وول ستريت ژورنال، وتبووی:

من نه مويست بيمه ديلى ڪۆمپانياي گوگول، که شارلز شواب دامه زرينه ری سايبير کورب CYBER-CORP له سالی ۲۰۰۰ دا بووه يهکيک لهو سهه مليونيره، که جارن کارمهندي ناسايی بوون لهو ڪۆمپانيايه دا.

كراوهتووه. دياره بېرگهكان و وردهكارىيهكان تايبهتن به بهرزبونووهوى نرخى سههمهكان.

چاوديرانى بازارو سهرمایه و قازانجهكانى كۆمپانىيى (ئاكسون موبيل) وا دهزائن ئه و سهرمایه و ئه و قازانجهى بهر ئه و كۆمپانىيانه كهوتووه، له ئه نجامى ليهاتوويى و شارهزايى سهروكى راپه راندنى كارو بهرنامه كهى لى راي مۆند بووه، بۆيه ش له سالى ۲۰۰۵ دا ۶۹،۷ ميليون دۆلارى وهك قهره بوو وهرگرتووه، بۆ خانه نشينكر ديشى ۹۸ ميليون دۆلارى وهرگرتووه، بيجگه له ليهاتوويى بهرپوه بهر كهى، بهرزبونووهوى نرخى پترؤلئيش دهورى هه بووه له پيکه وهناني ئه و سهرمایه زۆره.

بهرپوه بهراني كۆمپانىيى تهكنه لوژيائى كه ژماره يان ۱۵۰ كهسه، له دۆلى سيليكۆن له سالى دارايى ۲۰۰۵ دا ۱،۸۴ مليار دۆلاريان بهر كهوتووه، ئه و ريژه يه ش له چاو سالى ۲۰۰۳ دا ۷۷٪ زۆرتير بووه. بهرپوه بهرى تهنفيزى پيشووى كۆمپانىيى بفايزر كۆى پاداشتهكانى گه يشتبووه ۲۰۰ ميليون دۆلار، پاش ئه ووى زووتر خانه نشين كراوه.

پاداشت و لېڤرسينهوه:

ئه و رۆژه رۆژى ئه وديه بهرپوه بهره به توانايى كۆمپانىياكان، ئه وانهى له ماوهى كاركر دنياندا پارهى باشيان پيکه وهناوه، كۆمپانىياو پرۆژهى تازه دامه زرين. ئه گهرچى دهستهى يونايته هيلث نزيكهى دوو مليار دۆلاريان به سهروكى تهنفيزيه كه يان وليام ماكووير دابوو، به لام پاشان بۆ ليكۆلئينه وه و پيدا چوونه وهى بژارى سياسهتى سههمهكان بانگيان كردهوو.

سهروكى تهنفيزى كۆمپانىيى بيير سترنز، جيمس كاين له كۆمپانىياكه باى ۰،۲۱ مليار دۆلار له سالى ۲۰۰۶ بهشى هه بووه. ناوى سهروكى كۆمپانىيى ليمان برؤس، ديك فۆلد له پيشه وهى ليستى فؤريس وهك ملياردير ليك هاتبوو. كهسهكانى پله دوو و خوارتر له سهروكه تهنفيزيه كان. ئه وانيش مووچه كانيان سالانه دهگاته دوو ميليون دۆلار، ئه ووش له قهره بوو و بژارهكانه وه خوڤيان دهنوين. له سالى ۲۰۰۵ دا له دهقهرى سان فرانسيسكو دا نزيكهى ۶۴۱ بهرپوه بهر له كۆمپانىياكان مووچهى

سالانه يان له ميليون دۆلار زيادتره.

به پيى تويزينه وهيه كه له دهزگايى PRINCE & ASSOCIATES بهرپوه چووه دهركه وتووه كه وا ۶۰٪ ئه وانهى سهرمایه كانيان له ۱۰ ميليون زۆرتيره، سهرچاوهى پاره كانيان له سهوداي بهش و سيوولهى سههمهكانه وه به دهست هاتووه، رؤس ئالان دامه زرينه رى PRINCE & ASSOCIATES رايگه ياندووه، كه وا سهرمایه ئه و پاره دارانه له ئه نجامى جوړه ها كارى تايبه تيبه وه دهستان كهوتووه.

له تويزينه وهيه كه دا دهركه وتووه كه وا ۲۳٪ ئه وانهى سهرمایه يان له سهرووى ده ميليونه، سامانه كه يان له پله يه كى بالاي وه زيفه وه دهسته كه وتووه، له وانه ته نها ۱۰٪ يان سامانه كه يان وهك ميراث بۆ ماوه ته وه، له وانه ته نها ۳٪ يان كه سانى ناودارن له و كۆمه لگايه دا. بيجگومان زۆرى سهرمایه و ناودارى دهوله مند هكان به پله ي بهرزى وه زيفه زۆرتير ده بوو، ئه وانهى به شداربوون له دامه زراندى كۆمپانىياكان له دهروهى ئه و بازنه يه دا سهرمایه كانيان له ۲۵ ميليون دۆلار تپه رى نه ده كرد.

له و ره وشه دا، له گهرمه ي پيدا كرده ئه و سامانه زۆره، رووبارى سامان هاتنه كه ش گۆراني به سهردا هاتووه، له سالانى سهده ي بيسته م پاره كۆكر دنه وه له شپوهى كه له كه بوون، به كار كرده و بهر ده وامى دهكرا بوار خوڤ بكرئيت، سامان ليك پيکه وه بنيت، پرۆژه يه كى تايبه تى دامه زرينيت، ئه ووش ههنگاوى يه كه م بوو بۆ گه شهى پرۆژه كه، دياره ئه ووش ته مه نيكي دريژى ده ويست تا له و كاردا سهركه وتوو بيت، له و سهرده مه دا بوارى هه قالبه ندى سهرمایه ش كه م و زۆر هه بوو.

به لام له و رۆژانه دا، له سهرده مى ريتشيسان، له جيهانى دهوله مند هكاندا، سامان به ليشاو رووده كريت، دهوله مند بوون ئاسانتر و خيراتر بووه. بهرپوه بهر هكان، هه لسه و رپنه رهكانى كۆمپانىيايه كان به مووچه و پاداشتى زۆريان پارهى زۆريان كۆكر ديت هوه، زۆريان به وه دهوله مند بوون كه به خيراى كۆمپانىيايان دامه زران دووه و كۆمپانىياكانيان هه ر به خيرايش فرؤشته ت هوه، ئه وانه به خيراى برووسك پارهى زۆريان كۆكر ديت هوه و كار هه شيان مه ترسيشى له سه ر نه بووه. سهركه وتن و زۆر بوونى سامانه كانيش به نده به گه شهى بوارهكانى تهكنه لوژيائى جيهانگيرى، ماوهى گه شهى پاره و سامانى كۆمپانىياكان له نيوان دامه زراندى و فرؤشته وه يان

كورت بوون، لەو رۆژانەشدا سەرمايە زۆرەو لە بازارو سەرمايەگوزراي دەگەپیت. كۆمپانیاكانی ئەو رۆژانە بە دواي دامەزراندنی سەرمايەو كۆمپانیا بوون، نەك بۆ دوارۆژو دانانی بەردی بناغەو پلان بۆ گەورەبوونی دامەزرادەكانیان، بەلكو مەبەستی سەرەكییان بۆ دانان و فرۆشتنەوهی خیرای بەشەكان قازانجی دەستاون دەست بوو، بۆ ئەوهی بەو بەرنامەیه پارەي زۆرو خیرایان بێتە دەست.

بەرنامەي سامانداری بەلەز INSTAPRENEURS واتە دامەزراندنی چەندین پرۆژە لە ماوهی كورتدا. جاوید بولیس لە تەمەنی ۳۱ ساڵیدا، لە ماوهی چەند ساڵیكی كورتدا، زۆرتر لە دە كۆمپانیاي پەيوەست بە گەشەي تەكنەلۆژیای دامەزراندووهو هەمووی فرۆشتوونەتەوه، لەو دامەزراندن و فرۆشتنەوانانەدا زۆرتر لە ۶۰۰ ملیۆن دۆلاری هاتبووه دەست. رابەري زانیاری ئەلكترۆنی جیف باركر لە ناوهندی هەشتاكاندا سێ كۆمپانیاي دامەزراندووهو لە ساڵی ۲۰۰۴ بە كۆمپانیاي تومیسۆن فاینشالی فرۆشتۆیەتییهوه، هەورەها كۆمپانیاي چوارەمی

دامەزراندووهو ئەویشی بەوان فرۆشتۆتەوه. باركر دنیایە هۆكارەكانی زۆری و خیرای كۆمپانیاكان گەشەي تەكنەلۆژیای گەشستن بە سەرچاوهی سەرمايەو بواری خۆشی و باشی بەرێكردنی سەهەمەكانە. ئەوهش بواری سازاندووه، زۆرتر كار لەو مەیدانە بكەن و خیرا بگەنە سامانی زۆرتر ئەزموونەكە دووبارە بكەنەوه.

كۆچبەري ئیرانی بول میراج و براكەي دیفید كۆمپانیاي HOT POCKETS لە سەرەتای نۆهەدەكان دامەزراندووه، لە ساڵی ۲۰۰۲ كۆمپانیاكەیان بە ۲،۶ ملیار دۆلار فرۆشتۆتەوه كۆمپانیاي نستله. حاییم صبان خاوهنی كۆمپانیاي کارتۆنی تاییەت بە كۆمپانیاي دیزنی، پاش ئەوهی لە ساڵی ۱۹۹۵ لەگەڵ فۆكس یەكیان گرتووتەوه، كۆمپانیايەكیان بە ۱،۷ ملیار دۆلار فرۆشتووتەوه. سدنی فرانك جۆرێكی تاییەتی فۆدگایان بە ناوی GREY GOOSE كردهوه، پاشان بە ۲،۳ ملیار دۆلار فرۆشتیانەتە كۆمپانیاي باكاردی.

هۆكاری تری زۆربوونی سەرمايەو دەولەمەندبوونی بەلەزی كۆمپانیاكان، سیاسەتی حكومەتەكانە، حكومەت رۆلی سەرەكی بینووه لەو بەرنامەیهدا، سیاسەتی حكومەت دەروازەي بازارې ئازادی خستووتە سەرپشت، كۆت و پەيوەندییهكانی

لەسەر ئەو بازارو كەسە دەولەمەندەكان هەلگرتووه، ئەوهش لە ئەمريكا لەسەر دەمی سەرۆك رۆنالد ریگانەوه پەیرەو كراوه، تا ئیمرۆش ئەو سیاسەتە بۆ بەرژەوهندی سامانی ئازاد بەردەوامە، بەو بەرنامەیه ژمارەي سەرمايەداران زۆرتر بوون، سامانەكانیان قەبەتربوون. سیاسەتی دارایی ولاتەكەش هاندەر بووه، تا پارەدارەكان زۆرتر بەلەزتر سوارې پشتی مەترسی و گیانبازی بن، كۆمپانیاكان و كەسەكان زۆرتر بە پیر ئەو كارانە دەچوون. تا باشتەر قازانج بكەن، تا سەرمايەكانیان زۆرتریان بێتە سەر، سیاسەتی باج و داهاكەكان لە بەرژەوهندیان رێكخراوه، سوودو دەستمايەكانیان تەنها بۆ خۆیان بووه، رێژەي باجی داهاكە لە ساڵی ۱۹۶۳ دەگەیشته ۹۱٪ بۆ رێژەي ۳۵٪ لە ساڵی ۲۰۰۷ دابەزی، باجی سەر قازانجە مەودا درێژەكان لەو پینچ ساڵی دواي، لەسەر سەهەمەكان و سەنەدەكان و ئۆسڵووكانی دارایی لە ۲۰٪ بۆ ۱۵٪ دابەزی، ئیستاش باجی داهاكە لەسەر زۆرییه قازانجەكان ۳۸،۱٪ بۆ ۱۵٪ كەم كراوتەوه.

بێجگە لەو پیناوانەي سەرمايەیان پەیداكردووه، هۆكاری ناشەرعی و فیل و بادانەوهش پیناوی سەرچاوهي سامان زۆربوونه، بۆ نمونە گەندەلییهكانی كۆمپانیاكانی ئانرون و وورلدكۆم و ئیدیلفیا كۆمپونیکشنز و تایكۆ، دەرکەوتووه سەرمايەدارەكان مووچەي بەرزیان بە بەرپۆهەرەكانیان داوه، لە ئیکۆلیناوهكان دەرکەوتووه بەشی بەرزی سەهەمەكان دراوه بە بەرپرسە پلەداری كۆمپانیهكان بۆ چاپۆشین، ئەوانیش یاساو رینماییهكانیان بۆ بەرژەوندى سەرمايەدار و قازانجی زۆرتر باداوتەوه. ئەوانەو سەرچەم هۆكارەكان بوارسازبووینە بۆ زۆربوون و گەشەي سامان لە ئەمريكا، ئەو هۆكارانەو هەموو بەیهكەوه ناو و پیناسەي دەستەواژەي دەولەمەندەكانی گۆرپوه.

كەي لە ئەمريكا وەك دەولەمەندیك دەناسرێت:

تا بێتە ئەندامێكی لیستی دەولەمەندەكانی ناو ئەمريكا، پێویستە گوژمەي سەرمايەكەت بگاتە ۶ ملیۆن دۆلار، جاران پێش ساڵی ۱۹۹۵ بۆ گەشستن بەو پلەیه پێویستت بە نیوهی ئەو پارەیه هەبوو. تا ناوت بچیتە ناو لیستی ناوی

دەولەتمەندەكانى سالى ۱۹۹۵ لە ئەمىرىكا بىيىتە يەككىك لە ۴۰۰ كەسەى ناويان لە لىستى فورىس هاتوو، دەبى ھەر ھىچ نەبى ۴۱۸ مىليۇن دۆلارت ھەبىت. بەلام ئەو مىليۇن دۆلارى لەو رۆژانە پارەيەكى زۆر بوو، ئىمىرۆ شوقەيەكى بە دوو ژوورى نوستن لە مانھاتنى نيوپۆركى پى ناكردىت، يان لە ھەوارى ھامتونزى نيوپۆرك بەو پارەيە خانوويەكى پى ناكردىت. لەو رۆژانە ژمارەى مىليۇن بوويە ژمارەيەك و بەئاسايى دەنووسرىت، ئەو كتيبە يەك مىليۇنى لى فرۆشراو، يان مىليۇنى لەناكاو و مىليۇنى داھاتوو، يان بەرنامەى تەلەفزيونى چۆن دەبىتە مىليۇنپرو مىليۇنپرو جوو؟ ژمارەى مىليۇنپروكان لە ئەمىرىكا ئەوئەندە زۆر بوو ناكردى بيانترمىريت. كەسانى مىليۇنپروكانى ناو جىھانى ريتشىستان بەئاسانى دەگاتە زۆرتەر لە نۆ مىليۇن كەس، كە سەرمايەت دەگاتە سەرروى مىليۇن. لەسەر تابلۆى پيشواى كافتىرياي نووسرابوو، قاوئەكەمان بە پارەى مىليۇنپروكانىش ناھىتە كرىن، بۆيە ئىمىرۆ تابلۆكەيان بەو شىوويە ھەلئاسيو، قاوئەكەمان بەيەك مىلياردپرو ناكردىت.

كەى سەرمايەدارەكان ھەست بە ئارامى دەكەن؟

لەگەل دەولەتمەندەكانى ئەو رۆژگارە ئاستى پارەش بەرز كرايەو، بەپىي توژىنەوويەكى دەنگاى Advisors PNC بۆ بەرپروبردنى سەرمايەكان ئەنجامى داو، بۆيان دەركەوتوو كەوا ئەو دەولەتمەندانە بەو ژيانىان دابىن دەبىت و تىر دەبن، ئەگەر بەردەوام سەرمايەكانىان دوو بە قەد داھاتەكانىان بىت، لەو رەوشانەدا ھەست بە ئارامى دەكەن، لەو راپرسىيەدا دەركەوتوو، ئەوانەى سامانەكانىان لە نيوان ۵۰۰ ھەزار تا مىليۇنپرو دۆلارە، ئەگەر داھاتەكەيان بگاتە ۴, ۲ مىليۇن دۆلار ئارام دەبن، ئەوانەى داھاتىان مىليۇن و ۱, ۴۹ مىليۇن دۆلارە، لەو راپرسىيەدا وتوويانە پىويستىيان بە سى مىليۇن دۆلار ھەيە، ھەروھە ئەوانەى داھاتىان لە سەرروى دە مىليۇنە پىويستىيان بە ۱۸ مىليۇن دۆلار دەبىت، بەكورتى تا بىيىتە كەسىكى دەولەتمەند پىويستت بە دوو قەد پارەكەت ھەيە.

تا ناوت بكەويتە ناو دەولەتمەندەكانى ئەمىرىكا پرنسىپسى نەگۆر زۆر ھەيە، لە بانكەكانى سەرمايەگوزارى بوار نادىت ناوت بچىتە ناو ناوكان، تا كەسى پارەدار

خاوەن ۱۰ مىليۇن دۆلار نەبىت، بانكى وەك (جى. بى. مورگان) داواى زۆرتەر لە ۲۵ مىليۇن دەكات، وەك مەرجىك بۆ ناسىنى وەك مىليۇنپرو، تا مامەلەى (قى، ئى. پى) وەرگرىت. تا بىيىتە ھاويەشى دارايى لە بانكى (سىتى گروپ برايفت) مەرجى ۱۰۰ مىليۇن دۆلارىان داناو، بەوھش دەروازەى مامەلە و سەرمايەگوزارى نوپىت بۆ دەكرىتەو، كەواتە بۆمان روون كرايەو كەوا كەسى سەرمايەدار بۆ كەيشتن بە پلەى دەولەتمەندى دەبى لە دە مىليۇن دۆلارى كەمتر نەبىت، بەو پارەيەش دەكرى بچىتە ناو بازارى پارەو سەرمايەو بانكەكان.

كەسى دەولەتمەند واتە سەرمايەكەى لە مىليۇن دۆلار كەمتر نيە، ئەو پارەيەش دەكرى مانگانە بە قازانجەكەى ئەگەر ۵٪ بىت، ۵۰ ھەزار دۆلارى پى بىرىت، بەو پارەيەش سىماى خۆشگوزەرانى بۆ دابىن دەكات، كە بنچىنەيەكى سەرەكى كەسانى سەرمايەدارە، كەسانى دەولەتمەندىش دەبى پارەى ئەوئەيان ھەبىت، خويىندىيان تايبەتى بىت، ھەوارى ھاويەيان ھەبىت، ئارام بژىن، لە مائەكەيان گارلسون و بەردەستىيان ھەبىت، ئەگەرچى ئەو پارەيەش زۆر نيە، بەلام بەشى ئەوئەيان دەكات بەو پارەيە سىماى ژيانىان بگۆرن، كە لە ئەنجامى ئەو سامانە نوپىانەو بۆيان مەيسەر بوو، نەك لە خانەوادەكەيەو بۆيان ماوئەتەو، ئەندامانى دەولەتمەندى ناو جىھانى ريتشىستان، پارەى زۆر سەرف دەكەن، زۆرىش بەفپرو دەدەن. ئەگەر رىژەيەك بۆ ئەو كەسانەى سەرمايەيان ۱۰ مىليۇن دۆلارە بكەن، بۆمان دەردەكەويت، كەوا ۲۳٪ ئەوانەى ئەو پارەيان ھەيە، لە پلەو پاىەكەيانەو دەستىيان كەوتوو، لەوانەش ۱۰٪ لە خانەوادەكەيانەو بۆيان ماوئەتەو. كەسانى ناودارىش رىژەكەيان تەنھا ۳٪ يە.

له يانهى مار لاگو له پالم بيتش دسته يه كى دهوله مهند ئاههنگيكي گه وره ي خيزانيان بۇ خويان و هاورپيه كانيان ساز كردبوو، سهروكي يانه كه ملياردير دؤنالدا ترامب، به روويه كى خووش خووى و ژنه كه ي پيشوازيان له ميوانه كان ده كردو وينه ي يادگار يان بۇ دهگرتن، به رده وام ميوانى زؤرتتر دههاتن. پياويكي قز زيپين خووى به ئاماده بووان ناساندو وتى:

من ناوم (سيمون فايرمان) ه، سوياستان ده كه م له و شه وه خووشه له گه ل ئيمه ئاماده بوون.

پياوه كه كه وه كورته كه ي ته واو كرد، هاته ناو خه لكه كه، هاته سه ر ميژه كه مان، يه كييك به چرپه به منى وت، دياره ئه و شه وه ئه و پياوه خووى كهر دهكات، پاشان كه رايه تيبه كه مان به چاوى خو مان بينى.

دهوله مهنده كان بۇ پيتاك به خشين به خاچى سوورى نيونه ته وه يى، سالانه له ئاههنگيكي بۇ ئه و مه به سته ئاماده ده بن، ئاههنگه كه 50 ساله له دوا روژى شه ممه ي مانگى يناير له پالم بيتش سازده كرئت، تا پيتاكه كه زؤرتتر بيت، ئاههنگه به جوشتتر ده بيت، كه سانى دهوله مهنده ناوداران ئاماده ده بن. ئه و ئاههنگه كه له سالى 1957 هوه به پيشنيارى ماري گورى ميريوثر پؤست ژنه مليونىرو كه سايه تى ناودارى دهقه رى ئؤلد پالم بيتش بۇ يه كه م جار كراوه، له و روژه وه سالانه ئه و ئاههنگه بۇ به رژه وه ندى خاچى سوورى نيونه ته وه يى له و دوورگه يه سازده كرئت، ميوانه كان يه كيپوش ئاماده ده بن، ده كرى بگوتريت، تاكه ئاههنگه ئاماده بووان به يه ك شيوه و به يه ك به رگپوشى ئاماده ي ده بن.

بژاردهى پالم بيتش:

دهيان ساله له دهقه رى پالم بيتش سياسه تى كه لتوورى خوينا شين، وهك هه موو ئاههنگه كانى ترى خاچى سوورى نيونه ته وه يى په يره و ناكريت، ئاماده بووان ته نها ئه ندامانى خيزانه كانى كوومه لگه ي پالم بيتشه، له هه فتاكان و هه شتاكانه وه، ژنه مليونىرى ناوچه كه سو وايتمور سه رپه رشتى ئاههنگه كه دهكات، به رنامه و كه سه كانى داوه تكارو ستانده ره، به لام دوو جار بيجه كه له دانيشتوانانى دوورگه كه، جاكلين كنىدى و ئايستى لؤدرى تيدا داوه ت كراوه. سهروكي ريخراوى خاچى سوورى نيونه ته وه يى ده دريته كه سانى پايله دارو ناودارى خيزانه كانى دانيشتوانى شيكاغو نيويورك و بوستن و فيلادلفيا، ئه وانه ي له سه ره تاي سه ده ي نؤزده هه مه وه زستانان له سه ر ئه و كه نارهدا ده مينينه وه، بيگومان سه روكه كه ده بي له ژنيكى ناودارى ئه و بنه مالانه بيت.

ناكوكي له سه ر ئه و پؤسته:

له ناو كوومه لگه ي پالم بيتش، بۇ ئه و پؤسته ناكوكى و ململانى هه ر هه بووه، چونكه پؤسته كه به رزه، له به ر ناو و هه يبه ته كه ي و كه رامه ته كه ي زؤر بۇ ئه و پؤسته كووششيان كردوه، تا ماوه يه كى نزيك ئه و پؤسته له بنه ماله كانى ئه و دهقه ره دهرنه چوه، به لام له و دواييانه دا چوارچيوه كه شكا و، بۇ پؤسته كه سالى 2005 ململانيه كه زؤر دژوار بوو. سايمون فايرون كه مليونىريكي پؤستن بوو، يه كه م كه سى بوو شه ره فى ئه و پؤسته ي له پالم بيتش له دهره وه ي ناوچه كه به ركه وتوه، فايرمان له دايك و باوكيكي به نه ژاد روسى له دايكبووه، ئه و له سالى 2003 هاتوته پالم بيتش، ناويكي بۇ خووى له دهقه رى خو ره لاتي باكورى ولاته يه كگرتوه كانى ئه مريكا په يدا كردوه، به شه ش مليون دؤلار خانويه كى كرپوه، به چه ند مليونيك چه ند ريستورانتيكى كرپوه، هه موويانى به يه كه وه كردوه به ريستورانى چينى، كه به يه كه وه كوومه لگايه كى به ناوى COC'S لى دامه زرانده وه.

فايرمان كه مته رخمى نه كردوه له وه ي خووى به خه لكه كه بناسيت، له سالى 2005 له ژماره يه كى تايبه تى PALM BEACH Society باسى ژيانى تايبه تى و كارو فه رمان

و پروژەکانی کردوو، گۆفارهكەش بۆ ئەو كەسە ناوئیشانی سەرکردەو داھێنەر و خێرخوازی ھەلبژاردبوو.

فایرمان لاپەرەکانی رۆژانی زووتری ئەوئەندە پاک نییە، هیچ قەسە لەسەر نەبیت، سوێندخۆرەکانی فیدرالی لە ساڵی ۱۹۹۶ بۆیان ئاشکرا بوو، كەوا ئەو بە شتیوہیەکی نایاسایی بە ۲۰ ھەزار دۆلار ھاوکاری ھەلمەتی ھەلبژاردنی کردوو، تا كانیدی كۆماری ئەو كات بۆب دۆل دەنگی زۆرتر دەستەبەر بکات، ئەوہی لەسەر بوویتە مال، پێش ئەوہش لە ساڵی ۱۹۹۲ بە شیوازیکە نایاسایی پشتیوانی ھەلمەتی ھەلبژاردنی جۆرج بۆشی باوک و یاریدەرەكەھی دان کویلی کردوو. فایرمانیش لەو دوو تۆمەتە ئینکاری نەکردوو، دانی بە ھەردووکیان ناو، بۆیە سزایەكەھی كەم كراوہتەو، ۶ ملیۆن دۆلاری وەك سزا داو، دادگاش بپاری مانەوہی ئیجباری لە مالاكەھی خۆی بۆ ماوہی شەش مانگ لەسەر سپاندوو. بۆ ئەوہی ناویانگی باش لە پالم بیتش دەربكات، پارەھی زۆری وەك پاداشت و یارمەتی دەبەخشیوہ، بۆ كاری خێرو چاكەش دەستبلاوی و بەخشندەھی دەکرد، یارمەتی تیمە ھونەرییەكانی دەدا، بۆ نەخۆشخانەكان و كۆمەلە خێرخوازییەكان پارەھی چاکی دەبەخشی، لە ھەموو ئاھەنگەكانی پالم بیتش بەو دەناسرا، لە كۆتایی بەرنامەكە مایكرو فۆنەكە وەردەگرت و رايدەگەینیت كەوا ۲۰ ھەزار دۆلار یان زۆرتری دەبەخشی. ھەموو لایەك ئەوہیان دەزانی كەوا فایرمان ئەو ھەموو پارەو دیاریانەھی بۆ ناویانگی خۆی و مەرامی تاییەتی دەدا، بەلام ئەو دەبوت من كە پارە بۆ كاری چاكەو خێر دەبەخشم و زۆریش بەختیار دەبم، ئەو بەرامبەر كەسانی كەم دەرامەت و ھەژاران ناتوانی دەستەوہستان بیت، ناكړی یارمەتی پێشكەش بە كەس و لایەنی پێویست نەكات. لە ساڵی ۲۰۰۳ یەك ملیۆن دۆلاری بە خاچی سووری نیونەتەوہیی پێشكەش کردوو، بۆیە لقی رێكخراوہكە سەرۆكە كۆنەكەیان، دیان ئایكسلستونیان گۆرپوہو ئەویان وەك سەرۆك داناو.

دەسلالت بە پارە:

كە فایرمان پارەكانی دەبەخشیوہ، خەلكی ناوچەكە بیزارییان دەنواند، لایان ئاشكرا بوو كەوا ئەو بۆ پایەو ناواری خێر و چاكە دەكات، دەیەوێت بە پارەكانی

پۆستەكان وەرگرت، بۆیە سەرکۆنەھی خاچی سووریان كرد كە سەرۆكە كۆنەكەیان گۆرپوہ، مامەلەكەیان بە ناشەریفانە وەسف دەکرد. بۆیەش لە رقی ئەو ھەلوێستەیان زۆر لە پارەدارەكان یارمەتیەكانیان بۆ خاچی سوور كەم دەكردوو، پارەكانیان دەدا یە رێكخراوی تری خێرخوازی. مەسەلەكە ئەوہیە فایرمان و كەسانی تر ئەو چاك دەزانن، پاسەوانە كۆنەكانی ئەو رێكخراوہ بوار نادەن كەسی نوێ و خوینی تازە بێنە ناویانەو، چونكە دیارە كەوا كۆمەلگەھی پالم بیتش داخراوہو دەروازەھی ناوہوہی ناكاتەو. فایرمان دەستی نەپاراست لە سەرفکردنی پارەھی كۆكراوہی خەلكەكە لە گۆرپینی شوینە كۆنەكەھی بارەگاكەیان لە ھوتیلە كۆنەكەھی بربكز بۆ ھوتیلی ترامپ مارلاگۆ، تا بارەگاكانیان شیاو بیت، پارەھی زۆریشی لە دیکۆرەكانی ناوہوہی سەرف كرد. لە سەردەمی سەرۆكایەتی ئەودا بۆ نارەزایی لە سەرۆكایەتی ئەو، زۆر لە ئەندامە كۆنەكانی ئەو بنەمالەھی بۆ ئاھەنگەكە نەھاتبوون، بۆیە فایرمانی سەرۆکی نوێ، لە شارەكانی پۆستن و واشنتۆن و شاری تریش خەلكی لايدەھی داوت كردبوو، بەو شتیوہیە مێزەكانی تەژی لە مێوان كردبوو. لەبەرئەوہی زۆر لە بەرنامەكان گۆرانی زۆر بەسەر داھاتبوو، سەرۆکی نوێ لە وتەكەشی بەرنامەھی گۆرپبوو، كەوتە گازاندەو رەخنە لە سەرۆکی پێشووی رێكخراوہكە، ئەوہش ھەرگیز لە نەریتی خاچی سووردا نەبوو، لە ئاھەنگ و بۆنەكانیدا ئەو بەرنامانە نەبوو، ھەرودھا لەو ئاھەنگەدا بە خراپە ناوی كۆنە سەرۆكەكەیان ھات، ئەوہش نارەزایی و گلەیی زۆر لە ئامادەبووانی لی كەوتەو، بەتاییەتی ھاوولاتیانی دەفەرەكەھی پالم بیتش.

سامانە كۆنەكان و سامانە نوێیەكان:

لە كۆنەوہ شەرو مملانی لە نیوان پارەداری كۆن و دەولەمەندە نوێیەكان ھەبوو، لە یۆنانی كۆندا شەرد دژ بە دەولەمەندان گەرم بوو، لەنیوان دەولەمەندە كۆنەكان، ئەوانەھی كە بە بازرگانی و ھینانی بەھارات و بۆن و ھەریر پارەیان دەست كەوتبوو، مێژوونووسی یۆنانی شیستر ستار نووسیویەتی:

كەوا دەولەمەندە نوێیەكان كۆششیان زۆر بوو تا بگەنە ئاستە دیارەكانی كۆمەلگەھی ئۆرۆستقراتی و بازنەكانی كۆمەلایەتی، بۆیە زۆر لاسایی ئەو توێژەیان كردووتەو.

ئەرستۆ بەو ناسرابو زۆر دژايەتى پارەدارەكانى كىردوو، لە دەولەمەندە نوێیەكانىش زۆر توورە بوو، دەپوت:

ئەوانە نازانن ھەلسوكەوت بكن، كۆنترۆلى خۆيان پى ناكړيت، بۆيەش زۆر دەكەونە ناو داوى ھەلەو نەزانينەو.

لە نيوان كۆن و نویدا:

لە كۆتايى سەدەى نۆزدەھەم، كە ھىلى ترين لە ئەوروپا پەيدا بوو، كە سەرمايەدارانى شۆرشى پيشەسازى گەيشتنە ناو بازار، ململانئ و ناكۆكيان لەگەل كۆنە ساماندارەكان سەرى ھەلداو، ئيمرۆش دەولەمەندانى كۆمەلگەى ئەو ريتشىستانە، لەلایەن دەولەمەندە كۆنەكان شەريان دەكریت، چونكە سامانى زۆر بازاری گەرمى ئابوورى تازە تووژيكي نوو لەناو كۆمەلەى بى ناونيشان و نەناسراوى ھىناوئە بەرھەم. ئەو بالەخانەى ئەوانەى دروستيان كرد، بينايە كۆنەكانى وەك پالم سبرينگ و مارتا فاينيارد و پالم بيتش و دەقەرى گرینتشی لە ولايەتى كۆنكتيكتى شارەدو، دەولەمەندە تازەكان بەپەلە ھاتنە ناو يانەكانى گۆلف و كەشتيەكانى دەرياوانى و يانەكانى پولو، كە جاران بوونە ئەندام لەو يانانە بۆ ئەو جۆرە كەس و ناوانە زۆر زەحمەت بوو، بەوھش نەوستان وا خەريكە يانەى تايبەتى بە خۆيان دادەمەزرين. لە ھەموو پەفتارەكانيان لاسايى كۆنەكان دەكەنەو، بە راكردن بۆ بيتاك بەخشين دەچن، سەردانى مۆزەخانەكان و ئۆپراكان دەدن، دەبنە ئەندام لە دەستەكانى پاريزگارى لە ژينگە، مافى ناوانى دامەزراو گشتيەكان لە نەخۆشخانەو ياريگەو پەرتووكانەكان بەدەست دەھيژن. لە ساالى ۲۰۰۵ پارەدار رۆنالد بريلمان مافى ناوانى شانۆى سەرەكى لە سالۆنى كارنيگى كړيبوو، ناوى شانۆيەكەى بەناوى بنەمالەكەى كړدبوو، پيش ئەويش سى شوينى گشتى تريش لەو دەقەرە بەناوى بنەمالە دەولەمەندەكان كرابوون.

لە ولايەتى ماساتيوشش دوورگەى ناكيت لە لايەن سەرمايەدارانەو كړابوو، كە شوينى چەندين كەپر و كووخى ناشيرينى شپرزەى ماسيگرەكان بوو، كرا بە گەرەكچى شايستەو نازدارى تەژى لە فيلاى گەرەو شۆستەى بەلەمى دەريايى

باشى تايبەتى. يانەكانى ئەو ناوچەيە شەوانە ھاموشۆى گەرمە، بۆ ئەندامبوون لە يانەى گۆلفەكە ئابوونەى ۴۰۰ ھەزار دۆلارى دەپوت، لە گۆرەپانەكەدا يانەيەكى تەندروستى باش و ياريگەى ئاسكواش و شانۆيەكى تايبەتى تيدا، تا ئىستا بە پارەى ئەندامبوونيدا سەرمايەى ۴۰۰ ھەزار دۆلاريان كۆكرديتەو، دەستەيەكى پارەدارى ناوچەكە، بە ھاوبەشى و بەيەكەو شۆستەيەكى گەرەى كەشتييان بە ناوى Great Harbor Yacht Club دروست كىردوو، لەو يانەيەش ۲۰۰ ھەزار دۆلار پارەى ئەندامبوون وەرگىراو، لە ئەندامە ناوچارەكانى ئەو يانەيەش ئبيگىلى ژنە ملياردىرى كىژى ملياردىر رۆجر بنسكە.

لەبەرئەوھى دەولەمەندەكانى ئەو رۆژانە خيراتر لە جاران سامان كۆدەكەنەو، بۆيە ناكۆكيەكانى نيوانيان گەرمە. لە ساالى ۲۰۰۱ تەنھا ۱٪ دەولەمەندەكانى ئەمريكا، ۹٪ ي پارەكەيان وەك ميرات بۆ ماوئەو، بەلام لە ساالى ۱۹۸۹ ريزەكە زۆرتر بوو دەگەيشتە ۲۳٪. يەكيتك لە پسيپۆرانى بانك بۆى گيرامەووتى:

ئەگەر پيش چەند سالۆك ھەر كەسيك بۆ نمونە خاوەن حەوت مليون دۆلار بوايە، ئەو پارەدارىكى زۆر بوو، بەلام ئيمرۆ ئەوھى لەو ناوچەيە تەنھا ئەو پارەيەى ھەپت، بە ھەژارتري كەسى گوزەرەكەمان دەژميردريت.

شەرەكە كەلتووريش بوو، چيني دەولەمەندەكانى جاران چەندين دەسلالات زەبرو برياريان لەسەر دەكرايە مال، وەك دامەزراوەكانى پرتوستانىيەكان و خویندنگاكانى يەكگرتووى ئايى و تۆمارى كۆمەلایەتى و مين لاین فيلادلفيا و پۆستن براھمنزو بانكدارەكانى نيويۆرك و دەزگا ياسايەكانيان، بەلام لەو چل سالەى دواييدا ئەوھيان كەمپك كال بوونەتەو.

دەولەمەندەكانى دوينى زۆرتر شانازى بە بنەمالەو رابردووى خۆيان دەكەن، بە كەلتوورو دابونەريتەكانيان بەستراونەتەو، ئەو نەماو دەستەيەك لە باب و باپيرانيەو سامانى بۆ بمينيتەو، ئەوانەى ئيمرۆ شانازى بە كارو ماندووويونى بەردەوامى خۆيان دەكەن بۆ سامان كۆكردنەو، ئەوانە كاتى پشوودانيان جياوازە لە دەولەمەندەكانى پيشوو، ھەلسوكەوتيان گۆرانى بەسەر رەوشى ساماندارەكان ھىناو، بە شكۆو باسى رەگ و ريشەى مامناوئەندى بنەمالەكانيان دەكەن، شانازى

به کار دەستی و شەونخوونی خۆیانەوه دەکەن، دەستی یارمەتییان دەگاتە زۆربەیی ریکخراوە خێرخوازهکان. ناکۆکییان لە نێوان ئەو دەستە پارەدارە لەناوچەیی پالم بیتش بەردەوام گەرمە، بەلام لە بوارەکانی خێرخوازیدا کۆمەک و هاوکارییان بۆ سنوورە، لەو ساتانەدا رق و کینەو بەر بەرەکانیئێهەکانیەردن وەلا دەخەن.

کەناری ملیاردیەرەکان:

پترۆلی موریسۆن فلاگر ئەو زەلکاوهی کەناری فلۆریدای کردە پەرادیس (فردۆس، بەهەشت)، بەو سامانە زۆرە ناوچەکە بووە فردۆسیکی خۆش، دەولەمەندەکانی پالم بیتش لەو رووبەرە گچکەییە کۆ دەکاتەوه کە رووبەرەکەیی ناگاتە چوار میل چوارگۆشە، لە ماوهی نێوان ئاھەنگەکانی سەری ساڵ و جەژنی فسح دا، سەرژمیتری ئەو دوورگەییە دەگاتە ۱۰ تا ۴۰ ھەزار کەس، ھەرچی پارەداری ولات ھەییە بۆ زۆر مەبەست رووی تۆ دەکەن.

لەو دوورگە فردۆسیییە بەسەرھاتی شەرمەزاری زۆری تێدا روو دەدات، وەک شەرمەزاریییەکی بەناو فلاگر، کە یەکیک لە دەولەمەندەکان ژنە نەخۆشەکەیی لەسەر سەرینی نەخۆشی جیئەتتیبوو، کێژیکیی تەمەن بیست و چوار سالانەیی بۆ خۆی ھێنابوو، یان جیابوونەوهکەیی میرگوری میرۆیتر لە ھاتون، پاش ئەوهی میردەکەیان لەگەڵ ژنە خزمەتکارەکەیاندا، لە ژووری نووستنی خۆیانەوه گرتبوو. ئەو کۆمەلگەییە لە پالم بیتش بەسەرھات و رووداوی شەرمەزاری سیکسی لەو شیوهی زۆری تێدا رووداوه.

کەسە دەولەمەندەکانی ناو دەقەری پالم بیتش سیمای گەنجییان پێوه دیارە، ئەگەرچی بەو سامانەش ماندوو ببوون. لە کەسە ناودارەکانی ئەو رۆژانە، پێشەوای پلێتەکانی دانیابوون ھاوارد کیسلرە و میشیلی ھاوسەریەتی کە لە پۆستەنەوه ھاتوون، لەو دواوییەدا خانووئیکیان بە ۳۰ ملیۆن دۆلار کپیو، لە سالی ۲۰۰۶ بۆ کۆکردنەوهی کۆمەک بۆ نەخۆشەکانی شێرپەنجە (کانسەر) ئاھەنگیکیی گەورەیان سازکردبوو. ناویکی تری دیارەیی ئەو کۆمەلگایە سیدییل میلیرە، کە لە کلیفلاندەوه ھاتوو و کۆمپانیای Matrix Hair Essentials دامەزاندوو، خانووئیکیان لەسەر

رووبەری ۳۰ ھەزار پێ دووجا لە دوورگەکە دروست کردوو، ئەوانیش ھاوکاری کۆمەلە خێرخوازهکان دەکەن، لە ناوھەکانی تری ئەو دەستەییە موزیکساز جۆن ستۆک و ماری ھاوسەریەتی، ھەروەھا دان بوریسلۆف و دیک رۆبیسۆن. لەناو شەقامەکانی پالم بیتش ئوتومبیلی ناوداری وەک بنتلی و رۆلۆیس و بۆرش دەبیزیت، لە بازارە سەرەکییەکەیی فۆرت ئافینیو باشترین و نایابترین جلو بەرگ و خشل و گەنجینەیی کۆنی دێرینی مارکە نوردارەکانی جیھان دەفروۆشیرین.

ھنری کرافیسسی سەرمايەدار خانووئیکیی لە ناوچەیی Intercoast Waterway بە ۵۰ ملیۆن دۆلار کپیو، بۆ خانووئیک لەسەر کەناری فلۆریدا پارەییەکی زۆری ژماردوو، بەلام رۆن بریلمان خانووئیکیی کپیو لەو پارەیی تێپەراندوو، نرخەکەیی گەشتووتە ۹۰ ملیۆن دۆلار، ئەو پارەییە لە ئەمریکا زۆر بوو بۆ خانووئیک نیشتەجیئەیی. بەلام دۆنالد ترامب لە سالی ۲۰۰۶ لەو نرخەیی بۆ خانوو بەزاندو خانووئیکیی لە ئابی گوسمانی بە ۱۲۵ ملیۆن دۆلار کپیوو. سەرمايەدارانی ئەو دەقەرە فیئری ئەو بوون، موئکی تر لە تەنیشت موئکەکانیان بکرن، بەو موئکە تازانەوه موئکەکانی خۆیان گەورەتر دەکرد، بالەخانەکانیان بەرزتر دەکرد، لەو دە سالەیی دوايیدا ژمارەیی ئەو خانووانەیی یەک خیزانی گەشتە ۲۵۹۶ خانوو، کە سالی ۱۹۸۰ ژمارەیان زۆرتر بوو گەشتبوو نزیکی سێ ھەزار خانوو، ئەویش ھەمووی لە ئەنجامی گەورەکردنی خانووکانیئێهە بوو، بە کپیوئەوهی موئکەکانی تەنیشتی خۆیان، بۆ نموونە دیقید کۆشی میراتگری کۆمپانیای کۆش ئاندسریز، سێ پارچە زەوی تەنیشت خۆی کپیوئەوه لەسەر رووبەری نزیکی ۶۰ ھەزار پێی چوارگۆشە خانووئیکیی گەورەیی بنیاتناوه.

وهرزی گەشتیاری لە پالم بیتش ماوهکەیی چوار مانگە، لە نێوان جەژنی سەرە سالەوه تا جەژنی فسح دێژەیی ھەییە. لەبەرئەوهی زۆربەیی ئەوانەیی دینە ناوچەکە، کەسانی خانەنشین و گەشتیارو بنەمالەیی ھاوولاتیانە، بۆیە چالاکیی کەمی تێدا ئەنجام دەدا. لەبەر ئەوهی لە ناوچەیی فلۆریدا رێژەیی باجی کەمە، بۆیە زۆر دەمینێنەوه، چونکە کارەکانیان دەکرێ بە ئەنتەرنیئەت و مۆبایل و سوپایە فەرمانبەر و بەردەستەکان راپەرین و بەرێ بکەن، بۆیە ئاسایی زۆر لەو ناوچەییەدا بمینێنەوه.

بەلام بوریسلوی بەلێندەری پەيوەندییەکان، تەمەن چل سالان، دەبیزیت، من ژيانی

ئېرەم لا خۆشە، ئەگەرچى كەسەنى بېكارو خانەنشىن رووى تى دەكەن، بەلام من بەدوای سەرمايەو قازانچ زۆر دەمىنمەو، بواری باشى كارىشم دەست دەكەوئیت.

لە پالم بىتتە قاووخانەى Petite Marmite بووئتە مەنزلگەى بىنەمالە دەسەلاتدارەكانى ئەوروپى، بەلام ئىمىرۆ رىستورانى Palm Beach Grill زۆرتىن گەشتىار رووى تى دەكەن. لەو دوورگەىە بوارو قىبەلەگەى ھەموو ئاين و رەگەزىك ھەيە، ئەو دەولەمەندانەى ئابوونەى سالانەى ۱۵۰ دۆلار دەدەن بوياى ھەيە بچنە يانەى MAR - a - Lago بە پارەكە دەچىتە ژوورەو، مەرجى تى لەو يانەدا نىيە، تىرەو ئاين و رەگەز ناخوات.

لەو دوورگەيەش بۆ بۆلۆكردەنەوئى ئاگادارى و زانىارى و وینەى ناودارەكانى سى رۆژنامەى تىدا دەردەچىت. شانۆن دونىلى نووسەر لە رۆژنامەى دىلى نيوز، ھەفتانە دوو جار ستوونى تايبەتى لە رۆژنامەكانى دوورگەكە دەنووسن، ھاوولاتيان بە كلۆفەو چاوپروانى خويندنەوئى دەكەن. بەشىكى دوورگەكە بووئتە ھەواری تايبەتى تەمەن گەرەكان و خانەنشىنەكان، بەشەكەى تىش دەولەمەندە نوئىيەكان بە سۆزو چالاکانەو تىدا دەسوورئىنەو، بۆيە دەكرى دوورگەكە بكرىتە دوو بەشى لەيەك جىواز، بە سەرمايەو بە تەمەن و بە بەرنامە. لە سەرفكردى پارەو خۆدەرھىنان لە نيوان ھەردوو دەستە دەولەمەندەكەى ئەو شوئىنە جىواوزى ھەيە، ئىستاش كۆنەكان ئارەزوويان نىيە باس لە پارەو سامانەكانيان بکەن، بەلام ئەوانەى لەو دوايىيەدا پارەيان كۆكردىتەو بە شانازىيەو باسى سامان و پارە زۆرەكەيان دەكەن.

تىم بلىكسىتى مىلياردىر لەسەر كەشتىيە نازدارەكەى بە شانازىيەو دەپروائىتە چواردەورى خۆى، بە نازەو دەلى:

ئای كە سەپرە، من ھەر رۆژى لە ناوچەيەكم، راوستانم نىيە، وا ئىستا لەسەر كەنارى مەكسىكم.

ئەگەرچى زۆر لە يانە تايبەتتىيەكەى YELLOWSTONE خۆى دەمايەو، ئەو يانەى خۆى لە مانتانا دروست كر دوو، دەسوورپتەو رۆژىك لە كىلگەكەى لە ولايەتى وايومىنگە، بەلام رۆژى پاشتر لە مالەكەى خۆى لە پالم سىرىنگ لە ولايەتى كاليفورنىا كە رووبەرەكەى ۳۰ ھەزار پى چوارگۆشەيە دەبىنرئىت، لەو ھەوارەيدا

يانەى تەندروستى و ھەوزى مەلەوانى و شانۆ پاركى راگرتنى ئوتومبىل و يارىگەى گۆلف چەندىن نافورەو تاڭگەى رازاوەو باخچەى ھەمەرەنگى تىدايە، سەرچەم دروستكر اوەكان مىلئۆنىك دۆلارى تى چووە. ئەو پىاوە زۆر خىرا پارەى زۆرى لە بازىرگانى دار ھاتە دەست، بۆيە لە تەمەنى چل سالىدا خانەنشىن بوو، بەلام لە دوايىيانەدا گەرايەو سەر كارى دروستكردى شوئىتە بۆ بەندەرەكانى سەر دەرياو ھەوارگەى ھەوانەوئى گەرەى فەردۆسى، ئىستا دوو ھەواری تايبەتى بەناوئى ئەو ھەيە، دەكرى ئەو دوو ھەوارە YELLOWSTONE CLUB و YELLOWSTONE CLUB WORLD بە نازدارتىن ھەواری ھەوانەوئى پشووئى گەرە كەسايەتتىيەكانى جىهان بزمىردرئىت.

بلىكسىت بىچگە لە كارەكانى خۆى، چەندىن مۆلكى كرىو، لە ئەمريكاو مەكسىك زۆرتىر لە ۵۰۰ فەدان زەوى ھەيە، ھەرۋەھا مامەلەى سەھمىش دەكات، لەگەل كۆمپانىا نوئىيەكانىش ھاوكارە، دەزگايەكى خىرخوازش بەرپتە دەبات، رۆلى ھەيە لە گەشەپىدانى عەقارات، بەلام ئەو بە رەسمى پىش ۱۵ سال خۆى خانەنشىن كر دوو. ئەگەرچى خۆى كەم لە بازار دەردەكەوئىت، بەلام دەستگەوتەكانى ديارو زۆرن، ناوئى شىاوى لەناو سەرمايەدارەكان ديارە، بۆ پشووئى و ھەوانەوئى خۆى، چەندىن ھەوارو خانووى ھاوئىنەو فرۆكەو بەلەم و ئوتومبىلى نازدارى ھەيە، بەلام بواری نىيە تاميان لى وەربرىت، ناپرئىتە سەر رابواردن و سەيران، بۆ پارەش ئەوئىدەى ھەيە، بەشى چەند پىشتى دەكات. بەردەوام بە دروستكرنى بالەخانەيەكى نوئى، يان بە دامەزراندنى كۆمپانىيەكى نوئى سەرقالە، لەسەر پارچە كلنىكسەكانى سەر مئزەكانى نانخواردنىش بۆ پرۆژەى نوئى نەخشەسازى دەكات، بەوئىش ناسراو ئەو كەسەيە پرۆژەكانى ھەرگىز تەواو نابن، وئىلە بۆ دۆزىنەوئى چارەسەرى بۆ كىشەكانى، بۆ داھىنانەكانى، ماندوو بۆ زۆرتىر نوئىت. ھەموو لايەك دەزانن ئەو پىاوە سەرمايەدارە نەبوو دوو شەو لەسەريەك لە يەك شوئىن، لەيەك مال، لەناو فرۆكەيەك، لەسەر كەشتىيەك بىمىنئتەو، تا سىي بەيانى بە ئىمىل نامە بەرئى دەكات، بەردەوام شوفىرو پىلوتەكانى (فرۆكەوان) لە نامادەباشىدان، دەزانن لە ھەموو كات و ساتىكدا بۆ كارى خىرا داوايان دەكات.

بلیکسیت و دهولمه‌نده‌کانی وهک ئەو، شیوازو به‌رنامه‌و تیروانینی دهولمه‌نده‌کانی پێش خۆیان گۆژی، جاران پشوودان و حه‌وانه‌وه‌و مۆلەت له کارکردن هه‌بوو. ئەوانه‌ی له‌و رۆژانه سامان په‌یدا ده‌که‌ن، گیان‌بازیش ده‌که‌ن، کاری به‌رده‌وامی بۆ راوه‌ستان ده‌که‌ن، داهینانیان به‌رده‌وامه‌، له‌و ره‌وشانه‌دا ده‌ژین و کارده‌که‌ن، وای لێهاتوو، کاری ئابووری روو له مملانی و داهینان کردوو.

دهولمه‌نده‌کانی ئەو زهمانه له‌ کۆنه‌کان گه‌نجترن، زۆرتر گونجاوترن بۆ کار راپه‌راندن، ئەوان شانازی به کارکردنی ۱۸ سه‌عاتی به‌رده‌وامی خۆیان ده‌که‌ن، شانازی به به‌ره‌م و داهینانه خیراو زۆره‌که‌یان ده‌که‌ن. دهولمه‌نده‌کانی ئەو ریتشیسایانه له‌ناو به‌له‌مه‌ نازداره‌کانیان به‌رده‌وام ئامییری یاریان تێدايه، هاوشانی کاره‌کانیان که زۆر به ته‌له‌فۆن به تۆره‌کانی نیت رایدپه‌ریڤن، یاریش ده‌که‌ن، ده‌ستیان له‌سه‌ر کۆمپیوتهره‌کانیان، له گۆره‌پانه‌کانی گۆلف ده‌سوورپێنه‌وه.

بلیکسیت به ناوه‌ینانی گۆفاری فۆربس یه‌کێکه له ۴۰۰ که‌سه دهولمه‌نده‌کانی ئەمریکا، سامانه‌که‌ی به ۱,۲ ملیار دۆلار مه‌زنده ده‌کریت، به‌لام به شیوازو دیمه‌ن له که‌سیکی دهولمه‌نده‌ ناکات، ئەو به‌رده‌وام سی شت هه‌لده‌گریت، جانتا گچکه‌ی پارو پینووسیک و حاسیبه‌یه‌کی هه‌رزان که ته‌نها سی دۆلاری پێدراوه تێداوه، که له کۆبوونه‌وه‌کان و کاره‌ رسمیه‌کانیدا له‌گه‌ڵ شاره‌زایانی بانکه‌کان و سه‌رۆکه ته‌نفیزیه‌کانیدا ده‌بیت، پانتۆلیکی ساده‌و کراسیک له‌به‌ر ده‌کات، زۆرتیش شووتیک و تیشیرتیک له‌به‌ره‌و کلاویکی یاری گۆلفی له‌سه‌ردایه، ته‌نها له پرسه‌کان و له ئاهه‌نگی زهماونه‌کاندا به‌دله‌ی ره‌سمی له‌به‌ ده‌کات، ئەوه‌ش سالی چهند بۆنه‌یه‌کی که‌می وای ده‌بیت. له‌به‌ره‌وه‌ی زۆر بایه‌خی به پۆشاک تابه‌تی نه‌داوه، بۆیه زۆرجار له شوینه گشتیه‌ نایابه‌کان و پێشانگا‌کانی ئوتومبیلان تووشی سه‌ره‌ئێشه‌و ده‌رکردن بووه، رۆژیکیان بۆ کرپنی به‌دله‌یه‌کی نایابی تابه‌تی بۆ رۆژی ده‌رچوونی کوره‌که‌ی له زانکو، خاوه‌ن بوتیکه‌که له‌به‌ر ئەوه‌ی جینزو کراسیک ساده‌و پیل‌لویکی قوراوی له‌به‌ر بوو فه‌رمانی دا له بوتیکه‌که‌ی ده‌ری بکه‌ن، خۆی گێرا‌بوویه‌وه، وتبووی که ده‌رچووم و سواری ئوتومبیله‌که‌م بووم که له جووری رولزرویس بوو، ناتوانم باسی تیکچوون و شیواوی کابرا بگێرمه‌وه، که ئیمه‌ی بینیه‌وه.

بلیکسیت له شارۆچکه‌یه‌ک به ناوی روزبیرگ له دووری ۱۸۵ میل له خوارووی شاری بورتلاند گه‌وره‌ بووه، له‌به‌ره‌وه‌ی باوکی نه‌خۆشی دلی هه‌بووه، بۆیه نه‌یتوانیوه به دروستی کار بکات، مناله‌کانی باش به‌خێو بکات، تا یارمه‌تی ماله‌وه‌یان بدات بۆیه ئەو ناچار بووه شه‌وانه کار بکات، بۆیه وتوویه‌تی:

من که له دایک بووم که‌وچیکی ژه‌نگاویم له ده‌مدا بووه، له قوتابخانه بۆ وه‌رگرتنی خواردن خۆیندکاران دوو ریز ده‌وه‌ستاین، ئەوانه‌ی پاره‌ ده‌دن، ریزیکیش بۆ ئەوانه‌ی پاره‌ ناده‌ن، که چاودێری کۆمه‌لایه‌تی به‌خێویان ده‌که‌ن. من له ریزی دووم بۆ وه‌رگرتنی خواردن ده‌وه‌ستم، واته له چینه هه‌ژاره‌کان بووم. ده‌گێرته‌وه که له ریزی خۆیندکارانی چاودێری کۆمه‌لایه‌تی بۆ وه‌رگرتنی خواردن وه‌ستاوه، گوێ لێ بووه که خۆیندکاره‌کان ئاماژه‌یان بۆ کردوو که‌وا ئەو پارهی خواردن کرپنی نییه، به‌ناچاری له‌و ریزه وه‌ستاوه، بۆیه ئەو ساتانه‌ی له‌بیره که چهند ده‌شیواو هه‌ستی به شه‌رم کردوو.

له‌یه‌که‌م رۆژی چوونه به‌ر خۆیندنی ئاماده‌یی مامۆستایه‌کی توندو ده‌ستگرانیان هه‌بوو، ناوی والی ئایشلر بوو، ئەو له وته‌یه‌کیدا پیتی وتبوون، من وا ده‌زانم گرنگ نییه له‌لای من چیتان لێ ده‌رده‌چیت، چی فی‌ر ده‌بن، گرنگ ئەوه‌یه له‌ناو ولات، سه‌رده‌که‌ون، یان سه‌رناکه‌ون، له ناو میلیه‌ت گرنگه، ئیره زۆر گرنگ نییه، ئەو ئامۆژگارییه‌ی کاریگه‌ری زۆری له‌سه‌ر دوا‌رۆژی ئەو دانا‌بوو، تا ماوه‌یه‌کی زۆر ئەو قسانه‌ی له مێشکدا ما‌بوو، ئەو ئامۆژگارییه‌ی کردبووه به‌رنامه‌ی کارو دوا‌رۆژی خۆی.

مه‌ترسیه‌کان و کوشنده‌یی قه‌رز:

ئەگه‌رچی باوکی له که‌نیه‌یه‌ک وتارخوین بووه، به‌لام ئەو بایه‌خی به کاره‌که‌ی باوکی و ئاین نه‌داوه، هه‌ر له ته‌مه‌نی ۲۵ سالییه‌وه هاتووته بازاری، کاری بازرگانی چووته مێشکیه‌وه، یه‌که‌م کاریشی، کرپنی سی گۆیدرێژ بوو، رۆژیکیان له لاپه‌ره‌ی ریکلامی رۆژنامه‌یه‌ک ده‌خوینته‌وه که‌وا کابرایه‌ک سی گۆیدرێژی هه‌یه بۆ فرۆشتن، کرپنی گۆیدرێژه‌کانی دێته خه‌یاله‌وه، ده‌چیته لای کابرای خاوه‌ن گۆیدرێژه‌کان، به

ههزران هه سى گويدرئژهكهى له بن دهستى دهردههئيت، تهنها ٢٥ دۆلار به سى گويدرئژهكه دهدات، بۆ بهيانى وهك بارگيرو هئستى له رۆژنامهيهكى تر ريكلاميان بۆ دهكات، هه ره كهئيكيان به ٧٥ دۆلار دهفرۆشئتهوه، بۆيه وتوويهتى بهو شيوهيه له كارى بازىرگانى راهاتم.

بهردهوام چاوى له ريكلامهكان دهگيڤرا، زۆرى نهخاياند، تا رۆژئيكيان ريكلامئيكى خويندهوه كهوا چهند باره دارئيك بۆ فرۆشتن ههيه، پارهكهشى زۆر بوو، نووسرابوو به ٩٠ ههزار دۆلار، ههموو دارهكانئيش بهكدهست دهفرۆشيرين، بهلام ئهوه تهنها ١٠٠٠ دۆلارى ههبوو، لهگهئ خاوهن دارهكه ريكهوتبوو، دارهكهى بهو پارهيه لى بگريئت، بهلام وهك پئشينه ١٠٠٠ دۆلارهكهى بداتى، له ماوهى ههفتهيهكه پاشماوهى پارهكهى بۆ بژمئيرئيت، لهگهئ كابرا ريكهوتن، به مهريجئيك ئهگه ر پارهكهى تر نه دا ئهوه ههزار دۆلارهكهشى حيجز بكات.

فرۆشياره گهنجهكه بۆ فرۆشتنهوهى كالاكهى له بازارا سوورپايهوه، له ماوهى ههفتهكه كړيارئيكى دۆزئيهوه، ههموو دارهكهى به ١٤٠ ههزار دۆلار پى فرۆشتبوو، قازانجئيكى باشى كړدبوو، لهيهكه مامهلهى گوره دا بهكدهست ٥٠ ههزار دۆلارى له گيرفانى ئاخنيبوو. كه پارهى كهوته گيرفان و پارهى پهيدا كړدوو، باوكى گومانى كړدوو كهوا كورهكهى به شيوهيهكى ناشه رعى، لهو بازاره دا پاره پهيدا دهكات، خۆى گيراويهتهوه، كهوا باوكى هه ره شهى ئهوهى لى كړدوو له پۆليس شكايهتى لى دهكات، داواى كړد سه رچاوهى پارهكهى بۆ روون بكاتوه.

لهو رۆژهوه بليكسئيت كهوته ناو بازارى دارفرۆشى. له ناو گونده دوورهكانى باكورى خۆرئاوا دهسوورپايهوه، گوند به گوند، دهقه رهكانى به سه ر كړدوو، كه تهمهنى گهيشتووته سى سال دهستكهوتى مانگانهى گهيشتووته مليۆن دۆلار. لهگهئ ئايدرا پرسۆسهى هاوسه رگيرى پئكه وه ناوهو خانوؤئيكى گوره يان كړيوه، له سه ر په رشتى مناله كانيان هاوكارى ئهكهى كړدوو، كه له پرۆسهكانى ترى هاوسه رگيرىيان چوار منالئيان هه بوو.

له سه ره تاي هه شتاكان نرخى دار به شيوهيهكه دابه زى زۆر كارئيه رى له سامان و كارى بليكسئيت كړد، نرخى دارهكانى به رئژهى ٨٠٪ دابه زى، بۆيه به ناچارى له بهر

بارى قهرزدا ئيفلاسئى خۆى راگه ياند، له بهر بى پاره يى بۆ دانه وهى وه سللهكانى خانووهكهشى فرۆشت، كۆششى كړدوو قهرزهكانى نه هئليت، بۆيه وتوويهتى لهو رۆژهوه بريارم دا، جارئيكى تر كار به قهرز نه كه مه وه، به پارهى قهرز مامهله نه كه م، چونكه لهو رۆژانه تئگهيشتم كهوا قهرز چهند كوشندهيه، قهرز پياو دهكوژئيت.

پاش ئهو نسكوؤ زيانهئى له بليكسئيت كهوتوو، دهسته وستانه نه بووه، له بازارى دار فرۆشتن و كړين خۆراگر ماوهتهوه، توانى راست بيتهوه، توانى كۆمپانيايهكى دار دامه زئئيت، كه به شهكهى خۆى له سالى ١٩٩٠ به ٢٠ مليۆن دۆلار فرۆشتهوه. كه بليكسئيت ئهوه پارهى وه رگرتوو، واى زانيوه ئهوه پارهيه كه ئهوه كارى كړدوو، بهو پارهيه گهيشتووته لووتكهى سامان، بۆيه فرۆكهيهكى تاييهتى و خانوويهكى له سه ر كه نارى رووباريك له ولايهتى ئاورئيوون كړيوه، وازئيشى له كاروبارى بازىرگانى هئناوهو گهراوهتهوه سه ر ئاره زووهكانى خۆى كه له سالهكانى ههفتاكان هه زى لى كړدوون، وهك گۆرانى و نووسئنى تئكسئى گۆرانى، بهلام دياره بى كارى بازىرگانى نهحه واوهتهوه پاش چهند مانئيك گهراوهتهوه ناو بازارى كړين و فرۆشتنهوه.

له سالى ١٩٩١ له مونتانا خۆى و ئنهكهى بيريان لهوه كړدوو، بۆ پشوودان و ئارامى خۆيان و مناله كانيان ههوارئيكى فردۆسى بنيات بنئين، برياريان دا بئروكهى كړئنى پارچه زهوييهكه بكنه راستى، بۆيه ١٦٤ ههزار فهدان زهوييان كړيوه، بهلام دوايى ههوارهكه يان گه شهى كړدو بووه يانهيهكه، يانهى Yellowstone له سه ر پارچه زهوييهكه بۆ چه وانه وهى خئزانهكه يان، كرايه يانهيهكى كۆمه لاپهتى فراوان، چه ندين چالاكى وهك به فرخئيسكى و گۆلف و گه مهى خئزانى ترى تئدا كرايهوه، ژمارهئى ئه ندامانى يانهكه گهيشته ٣٠٠ ئه ندام، سالانه هه ر ئه ندامئيك ئابوونهئى ٢٥٠ ههزار دهدات، كه سايه تئيه ناو دارهكانى ناو ئه مريكا ئه ندامن لهو يانهيه دا، وهك بئيل گئتس و سه رۆكى تۆرى News Corp بئتر شيرئين و سه رۆكى كۆمپانياى Comcast سئيف بۆرك و جئگرى پئشووى سه رۆكى ئه مريكى دان كوئيل.

كه هه والئى ئهوه بلاو كرايهوه خاوهن ههوارهكانى تر گائتهوه به زهويييان به خاوهنهكهى دههات، هه موو كوؤ بۆن له سه ره ئه وهى ئهوه كاره خئرى نايئت، چونكه دياره كهوا سه رمايهكهى زۆرهو پارهيهكى زۆرى تئچوو، بۆيه ده بى ئابوونهيهكى زۆر

بۆ بەئەندامبىون بەدەن، چۈنكى پارەدارەكان خۇيان ھەوارگەي خۇيان ھەيە، مەلەوانگەي تايبەتى خۇيان ھەيە، شارى ياريان ھەيە، پىويستىيان بەوۋە نىيە بە پارە يىنە ناۋ ئەو يانەيە، بەلام خاۋەنەكەي لەبەرئەۋەي ساماندار بوو، شارەزاي كەسايەتى دەۋلەمەندەكان بوو، كارەكەي تەۋاۋ كىرد و دەستەيەك ئەفسەرى ئاسايشى دامەزراند، سەرۋكايەتتەيەكەشى دايە ئەفسەرىكى ئاسايشى سەردەمى سەرۋكى پىشووۋى ئەمىرىكى جىرالڧ فۇرد.

بلىكسىت بەسەرکەۋىنى پىرۋەكەي لە يانەكەي رانەۋەستا، لەگەل ژنەكەي پىرۋەكەي ھەۋارى ترين لا گالەبوو، ئەمجارە يانەيەكى تىران دروست كىرد، لەو يانەيەدا لەگەل بوارى ھەموو چالاكىيەكان، چەندىن قىلاي گچكەيان بۆ مانەۋەو ھەۋانەۋە دروست كىرد، لەو يانەيەدا بوارى خۇشگوزارى بۆ خۇيان و سەگەكانيان دەستەبەر كىردبوو، بەلام پارەي بەشدارى ئەندامبىون و كات بەسەربردن لە كاتى مۇلەتەكانياندا زۆرتىر بوو.

ئەو ژنەۋە مېردە بەۋە نەۋەستان لە دەرەۋەي ئەمىرىكاش كۇششىيان كىرد، لە سىكۇتلاند پارچە زەۋىيەكى گەۋرەيان بۆ دروستكىردنى يانەيەكى گەۋرەي گۇلفى ئەفسوۋناۋى كىرى، يارىگەكەي گۇلفىيان بە ساباتى ھەۋانەۋەي ناياب دەۋرەدا. بەۋەش نەۋەستا ھەر لە دەرەۋەي ئەمىرىكا ئەمجارە بەرەۋە پارىس رۇيشتن، لەۋى لە دەرەۋەي شار قەلاتىكى كۇنيان كىرى، مېژۋى قەلاتەكە بۆ سەدەي سېزدەم دەگەرايەۋە، قەلاتەكەيان نۆژەن كىردەۋە، لەگەل نۆيكردەۋەكە ھەۋزىكىيان بۆ مەۋلەۋانى و يانەي تەندروستىيان بۆ زياد كىرد، پاش ئەو قەلاتە دوورتىر گەرانەۋە بەرەۋە مەكسىك و لە توركىياۋ لە تاهىتى، لەۋىش سى بەندەرى گەشتوگوزارىيان كىرى.

نىگەرانى:

بلىكسىت و ژنەكەي بە ئاسانى بەسەر ئەو ھەۋارانە دەسۋورپنەۋە، بە چەندىن فرۆكەي تايبەتى خۇيانەۋە، بە بەلەمى خىرا، بە سوپايەك كارمەند و شارەزايانى خواردن و كابانى خزمەتەۋە، لە نىۋان پارىس و كەنارەكانى دەرياي ناۋەراست و بۆ ئەمىرىكاش سەردەدەن.

بە فرۆكە دەفېرن بۆ سانت ئاندروز بۆ يارى گۇلف، بۆ قەلاتەكەيان دەفېرن، بە بەلەمەكانىش لە دەرياي ناۋەراست دەمىنپنەۋە، چەند رۇژىك بۆ پىشۋودان دەمىنپنەۋە، بەلام ماۋەيەكەيان چەندەۋ چەند رۇژ دەخايەنپت، ديارە كەۋا ئەۋ ژن و مېردە تام لە مۇلەتەكانيان ۋەرنارگن، كەم پىشۋو دەدەن، لە بىريان نەماۋە كەي بۆ دواچار پىشتيان كىردىتەۋە ئىسراحتيان كىردوۋە، ويستيان بە بىر خۇيان بەھىنپنەۋە كەي بۆ دواچار مۇلەتەيان لە كار ۋەرگرتوۋە بۆ خۇيان ژيان، بەيەكەۋە وتيان زۆر لەمىژە، بىريان كىردەۋە وتيان پىش ھەۋت سال، واتە سالى ۱۹۹۹ بوو، بەلام ژنەكەي ھاتە ۋەلام و وتى:

لەۋىش، ئەۋجارەش سەرپەرشتى كارمان كىردوۋە، دانىشتنمان نەبوۋە، ئىمە راۋەستانمان نەبوۋە.

پارەيان زۆرە سامان و مۇلكەكەنيان سەرۋىنى ديارنىيە، بەلام ھىشتا بلىكسىت ھەز ناكات بە دەۋلەمەندو ئەندامى رىتشىستان ناۋى بەھىن، ئەۋ ۋەك كەسىكى سادە ديارە، بەدلەي تايبەتى لەبەر ناكات، بە جەلكانىيەۋە ديارە نىيە، ئەۋ كەسىكى سەرمايەدارە، ۋەك خەلكى سادە كراسى كراۋەي لەبەر كىردوۋە. دەستى بەرگى CAS-UAL لەبەر كىردوۋە، زۆر بە كەمى جلى رەسمى لەبەر كىردوۋە. يەككىك لە دەۋلەمەندەكانى پالم بىتت پىپىراگەياندم، بەدلە لەبەر كىردن بوۋىتە پۇشنى ئەۋ كارمەندانەي لەگەل مندا كىردەكەن، ئەۋان لە من زۆرتىر جلى رەسمى لەبەر دەكەن، ئىمە ئەۋ مۇدەپەمان لا نەماۋە، سادەۋ ئاسان دەژىن.

سەرمايەدارو مىلياردىر دىقىد تىبىر، بە رۇژنامەي ۋول ستىرىت جورنالى راگەياندبوو، من خۇم بە شىۋەۋ پۇشاك دەۋلەمەند ديارم، ئەگىنا خۇم بە ئەندامىكى سادەي چىنەكانى ناۋەندى كۆمەل دەزانم.

بلىكسىت دەپىژىت من لەبەر غروورى و لەخۇبايىبوۋنى دەۋلەمەندەكان ھەز بە رەفتار و ھاموشۇيان ناكەم، ديارە كەۋا سامان دەپىتە مايەي نىگبەتى و فىزو خراپەكارىش. سامان ۋەك دەرزى خۇين ۋەرگرتنە، بۆ زانىنى جەۋھەرى مۇۋف بە سامانەكەي، روۋە ناشىرىنەكانى مۇۋف ديار دەپىت، ئەگەر لە جەۋھەرى مۇۋف خراپەۋ بەدكارى ھەپىت، بە سامانەكەي زوۋ راستى رەۋىشت و جەۋھەرەكەي

دەردەكە ویت، ئەو جۆرە كەسانە سامانەكانیان بەرەو خراپترین دەبەن. كە ناوم وەك
ملياردېر ھېتا، لە وەلامدا وتی:

من كە گویم لەو دەستەواژە دەبیت، وا دەزانم باسی كەسێكى تر دەكەن، ئەوە من
نیم!

ھەموو دەولەمەندەكانی ئەو رۆژگارە لەسەر یەك خال كۆكن، ئەویش نایانەویت
ناسنامەى كۆنى خویمان، رابردووی خویمان، كە لە بنەمالەو رەچەلەكى توێژە
ناوەندەكانی كۆمەلەو ھاتوون، نەوہى برژوايە بوھیمیەكان نین، دوینی خویمان لە
بیرە، دەزانن چۆن گەشتوون، بەپێى بۆچونەكانى دىقید بروكسى نووسەرى كتیبی
Bobos In Paradise ملياردېرە نوپپەكانى ئەو رۆژانە، سامانیان زۆرتەرە پارەیان
زۆرتەرە لە كۆنەكان زۆرتەر دەستبلاون، لەكلاسكیەكان زۆرتەرە باشتر سەرف
دەكەن. بۆیە بلیكسیت و دەولەمەندەكانى تری وەك ئەو لە نیوان دوو ھەوارو دوو
كەسایەتیدا دەژین، تا ئیمرۆ كەسایەتى چینه ناوەندەكانى ناو كۆمەلى لە بیرماوہ
بە شپۆھش وەك كەسێكى ئوورستقراتیش دەژیت.

بەیانیان ئەگەر لە مالەوہ بیت، بلیكسیت سواری ئوتومبیلە ماركە نیسان
ئارمادا كەى دەبیت، دەچیتە قاوہخانەى ستاربكسى نزیك خویمان، لەوئى قاوہ
تایبەتیەكەى خۆى كە ناوی Mocha دەخواتەوہ، ئەو ھەر شەیدای ئەو قاوہیە،
ئەگەرنا لە مالەكەى خۆى ستافى خواردن ئامادەكردن دە كەس دەبن، شیفەكەى
ئەلمانەو لە ئامادەكردنى خواردن و خواردنەوہى خۆش و تایبەتى پروانامەى ھەیە
خەلاتیش كراوہ.

كە پرسىارى ئەوہمان لى كرد، چەند ئوتومبیلی تایبەتیت ھەيە، بە پەنجەكانى
دەستى ژماردى، لە وەلامدا وتی:

بەراستى نازانم.

من چەند ئوتومبیلی جۆرى بنتلى و رۆلزرۆیس و رینجرۆفر و چەندى ترم بەرچاوى
كەوت، بەلام ئەو خۆى ھەز دەكات ئوتومبیلی كچكەى سپۆرتى بەكار بەینیت، بەو
ئوتومبیلە دەچیتە قاوہخانەكەى، لەبەر كچكەى بەئاسانى دەتوانى شوینى راگرتن
بدۆزیتەوہ.

لە خۆى و لە ژنەكەم پرسى، چەند كەس لە مالەكەتا كاردەكەن، بلیكسیت وتی:
وا دەزانم ۷۰ كەرمەندانمان ھەيە..

بەلام ژنەكەى بۆى راست كردهوہ، كەوا بە خزمەتكارو چیشتلینەرەو باخچەچى و
دەرگەوان و پیاوانى پاسەوان و ئاسایش ھەموویان دەگاتە ۱۰۵ كەس، بۆیە
بلیكسیت زوو ھاتە وەلام و وتی:
كەواتە ئییمە كیشەو تەنگژەمان ھەيە!

خانووہكەیان لە ناوچەى بوركباین، یەكێكە لە خانووہ گەورەو نازدارەكانى
سەرانسەرى ولات، دەروازەكەى لەسەر دیمەنى ئەفسوونایى دیزنى لاند دەكریتەوہ،
ھەوشەكەى تەژى گولزارو تاڤگەو ھەوزو بواری رووناكە، ھەموو بەیەكەوہ رەوشىكى
رۆمانسى لەسەر شپۆھى كۆشكى ئالیزى دەردەخات. بەلام كۆشكى بنەمالەكەى لە
لاس فىگاسە، دوو نەوۆمە، لە شپۆھى كۆشكە ئەوروپییەكانى سەدەكانى ھەژدەھەم
بنیات نراوہ، چەندین ھەوزى جوانى بە ماسییەوہ تێدايە، خانووہكە پارچەيەكە لە
مۆزائىك و كرىستال و پەيكەرى شپۆھ ئاسیایى، گەنجینەى ھونەرى بەرزو نازدارى
زۆرى تێدايە، چەندین قەفەسى بالندەش بە گۆشەكانەوہ ديارن.. گەورەترین
سەلاجەى ناو نیویۆركى تێدايە، سامان و كۆشك و سەرمايەیان زۆرە، ھاوشانى
ئەوہش ئەو ژنەو مێردە لە دەستى خپرو یارمەتى لە پيشەوہدان، كارى چاكەى زۆر
دەكەن، بلیكسیت ھەر لە رۆژنامەيەكى بانگەوازىكى یارمەتى و پێوستى بخوینیتەوہ
خپرا دەستى دەگاتى، دوودل نییە لە یارمەتى و بەشداریكردن لە ئاھەنگەكانى
بەخشین و یارمەتیدان.

دلى ئەمريكا:

لە رووداوى بۆمەلەرزەو زریانەكەى كاترینا، بلیكسیت خپرا دوو ملیۆن دۆلارى بە
لیقەوموانى كارەساتەكە پيشكەش كردبوو، پارەكەى ئەو زۆرتەرىن برە یارمەتى بوو
لەو كارەساتەدا، بىجگە لەو پارەيەش ھانى برادەرەكانیشى داوہ ئەوانیش بەگوێرەى
توانا پارە ببەخشەن زيانلىكەوتووہكانى كارەساتەكە، بەوہش نەوہستاوہ پارچە
تېكستىكى بۆ گۆرانى یارمەتیدان نووسيوہ، شيعرەكە پاشان كرا بە گۆرانى و

ھاندان بوو بۆ يارمەتى و پارەبەخشىن، شىعرەكەى ناو نابوو (دلى ئەمريكا).
رۆژتيكىان لە سالى ۲۰۰۶ تەلەفونم بۆ كرد، پرسى تەندروستىم كرد، لە وەلامدا
وتى:

من باشم ، لە فرۆشتنى مولكېكم يەك مىليار دۆلارم قازانچ كىردوو.

پارچە زەوييەكى ھەبوو بە رووبەرى ۴۲۰۰ فەدان، مولكەكەى فرۆشتبوو،
كەسىكى دەلال و سەرمايەگوزارى مولك و زەويوزار كىرپىوو، پارەكەى لەو ھەو
قازانچ كىردبوو.

ئەو وا دەزانى كۆكردنەو ھاتنەدەستى مىليارى يەكەم لە دۆلار زەحمەتەو كارو
بەنامەى زۆرى دەويت، بەلام كە مىليارى يەكەم دەست كەوت، دوو مىليار ئاسان
دەبىت، پەيدا كىردنى پارەى زۆرتر ئاسان دەبىت. كە لە ژنەكەى جىبابوو ھەتەو،
بەپەزەمەندى ھەردوو لا سامانەكەيان بەش كىردوو، ئەو يەك مىليارى بەركەوتوو.
ژنەكەشى مىليارىكى وەرگرتبوو.

دەولەمەندى ئەو رۆژانە وايە زۆر دەبەنەو، زۆريان دەست دەكەويت، كە
زيانىنشىيان لى دەكەويت، پارەكەش زۆرە، وەك چۆن قازانجەكە خەيالپىيە، ئەگەر
زەرەرىش بكنە زيانەكە گەرەبە.

۶

بىت موسر دەولەمەندىكى ترە، باشى لەبىرە كە سامانەكەى گەيشتوتە يەك مىليار
دۆلار، ھەفتەيەك بوو جەژنى سالانەى خۆى لە سالى ۱۹۹۹ كىردبوو، كە سامانەكەى
ژمارەى گەيشتوتە مىليارىك دۆلار. رۆژتيكىان بىت موسرى تەمەن ۷۲ سالان، لەسەر
ھەوارىكدا لە لاس فنتناس لە ناوچەى لاس كابوس لە كەنارى مەكسىك لەگەل
دۆستەكەى ھىلارى گرېنكرى تەمەن ۳۴ سال دانىشتبوو، لەو رەوشە خۆشەدا
تەلەفونى بۆ ژنە سكرتېرەكەى كىردبوو، لە نرخى سەھمەكانى كۆمپانىياكەى Safe-
guard Scientific پرسىبوو.

كۆمپانىياكە پارەكەى لە دەيان كۆمپانىياى كۆمپىوتەر بەشدار كىردبوو، خۆشى
مليۆنەھا سەھمى تىدا بوو، بە بەرزبوتەو ھەرخى سەھمەكانى كۆمپىوتەر، ئەو
زۆرترىن قازانجى بەركەوتوو، ئەو رۆژەى تەلەفونەكەى كىردبوو بۆ زانىنى نرخى
سەھمەكان، نرخەكان زۆر بەرز بوو، بەو تەلەفونە رووى دۆستەكەشى خۆشتر
كىردبوو، سامانەكەى گەيشتە سەرووى مىليار دۆلار، بۆيە نازدارەكە لەسەر
سەرىنەكى ھەلپەرىبوو، ھاوارى كىردبوو، ئاى خودايە چى لەو پارەيە بكنە...
ئەو ھەندە زۆرە؟

پارە سەرفكردنەكە ئاسان بوو، زوو پىريارىيان دا چەند خانووى گەرە بكنە،
خانووى تايبەتى خۆيان لەسەر رووبەرى ۲۴ فەدان لە بنسلفانىيا دامەزراندبوو،
يارىگەى يارى تەنسىيان دانابوو، ھەوزى مەلەوانىيان ئاوا كىردبوو.

لەو خانوودا يانەيەكى تەندروستىيان بە ھەموو پىويستىيەكانى دروست كرد،
باخچەيەكى جوان و فراوانىيان ئاوا كرد، دۆستەكەى مائەكەى تەژى كرد لە
گەنجىنەى گرانبەھى ئەوروى. پارەكەيان زۆر بوو، بۆيە لە نانتكىت خانووىكى
ھاوينەيان دروست كرد، فرۆكەى تايبەتتىيان كرى، ئوتومبىلى ماركە لىمۆزىنيان
راگرت، ھاوشانى ئەو مولك و پىويستىيانە، مليۆنەھا دۆلارىيان بە رىكخراوى خاچى

سووری وهك بهخشین و یارمهتی بهخشی، بهو پاره بهخشینه بووه كهسی ژماره یهك له بهخشینی پاره له بنسلفانیا. بهو پاره زۆرهو بهو ههموو داهاات و مولكانه دلیان خۆش بوو، بهلام زۆرتتر دلیان بهوه خۆش بوو، كه سههمی كۆمپانیاكهیان نرخى بهرز دهبوو و ناویان لهسهه ئاستی ههموو ولات به باشه دههات.

بهلام ئهو سامان و شانازییه تا سهه نهبوو، پاش چهند مانگیك قییمهتی سههمهكانی كۆمپانیاكهی دابهزی، ئهوهنده هاته خوارئ ملیاردییرهكهی ئیفلاس پێكرد، كهوته سهه قهرزان، لهو سامانه زۆرهی تهنها ۱۵ ملیۆن دۆلاری مایهوه، گهراپهوه سهه كۆمپانیا ساده گچكهكهی جارانی. كه پارهكانی نهما دۆستهكهشی كه لهو دواييانهدا مارهشی كردبوو جیابوو، ژنهكهی نهما، دهستهی كارمهندهكانی دووركهتنهوه، فرۆكه تایبهتییهكهی فرۆشت، مولكهكهی له نانتكیت ههراج كرد، لهو ههموو كۆشك و قیلانله خانووئیکى سادهی مایهوه، برپاره ئهوهش بفرۆشیت، مهزنده دهكات ئهو خانووهی كه دهكهوئته ناوچهی یونفیلد ۸.۵ ملیۆن دۆلار بكات.

ترس له رووخان و شكان:

چۆن كهسه پارهدارهكانی ناو بازارو سههمهكان دهتوانن خیرا سامانی زۆر كۆپكهنهوهو ببنه ملیاردیر، بهو شیوهیهش بهخیرایی دهكرئ سامانهكهیان بفهوتیت. ئهگهچى سههمایهوه پارهی دهولههمندهكانی ریتشیستان كراوته بالهخانهی پتهو و كاروانیكى دوورودریژى لۆرى و كارگه و دروستكراوى ههمهجوور، بهلام بهردهوام له رووخان و كهوتن دهترسین، ترسیان له دابهزینی نرخ و سههمهكان ههیه، بهتایبهتی ئهوانهی سامانهكانیان بریتیه له سههم و خهیاڵ و ژماره و ئهسولی تایبهتی دارایی. بۆیه دهولههمندهكان له ههموو كاتى زۆرتتر بناغهیان بۆشه و ترسیان ههیه، لهناكاو برووختن و ههرهس بهین.

له سالى ۲۰۰۱ بازارهكانی پارهو دارایی شكستیكى كوشندهی بهركهوت، لهو پيشهاتهدا، لهو شكانه مهزندهدا، له نیوان سالانى ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ دا نزیکى ۲۰۰ ملیار دۆلار بهشی زیانی دهولههمندهكان بوو، بهو شكان و بهو رووخانه خیرایهی سههمایهدارهكان بهناچاری، له بیپارهیی روویان له كۆنه دووكانهكانی مالهوهیان

كردیتهوه، واته هیجیان نهماوه.

ئهگه سهیری لیستی فۆرپسی دهولههمندهكانی سالى ۲۰۰۱ بكهیت، دیاره ژمارهیان ۲۷۰ ناوی تى كهوتوووه، كه له ههمان لیستی سالى ۱۹۸۹ ناویان نهبووه، واته لهو دوايانهدا پارهدار بوون، بهلام به دابهزینی زۆرو بهردهوامی نرخى سههمهكان ناوی زۆریان زوو دادهبهزیت، لهوانهی له لیستهكهى فۆرپسی سالى ۲۰۰۵ ناویان كهوتوووه، تۆماس ماریسیكو و لیون لیفاین له كۆمپانیای FAMILY DOLLAR STORES و نورمان ویت له كۆمپانیای GATEWAY و جیفری كاتزبرگ شاهى سهفقهكانی هۆلیوودو خاوهنی كۆمپانیای لیتل سیززى پیتزا مايكل ئایلیتس.

كه دادگای فیدرالی برپاری دا كۆمپانیای مايكروئسۆفت بازارى پوان كردوووه، سزای دهرهق دهرکرد، بیل گیتس له سالى ۲۰۰۰ دا ۱۲ ملیاری له سامانهكهى لهدهست دا، دیاره سامانی سهه كاغهز چارهنووسی وایه، مهترسی ههر لهسهه ههیه، وهك برووسكه له ههلسانی خیرایهوه بهخیراییش دادهبهزیت.

ئهگهچى دهولههمندهكان زیانی زۆریان بهردهكهوئیت، بهلام ناگهنه خانهی ههژاری و نهاری، كهمیک سامانیان ههر دهمینیت، به نهمانی ۸۰٪ ی سامانیان، ژیانیان دابینهو پارهیان له دهست دهمینیت بۆ بژئوی روژانهیان. به بۆچوونی زانی كۆمهلساسی تۆماس دیبریت، سههمایهدارانی نوئ، ئهوانهی له چینهكانی ناوهندی كۆمهلهوه ههلقولاون، ئهوان زۆرتتر دووچاری زیان و شكان دهبن.

لهناو ناوداران حالهتی رووخان و زیانی مادی زۆر رووی داوه، یهكێك لهوانه وارین موسره، ئهوان ههز ناكهن زۆر باس لهو مهسهلهیه بكن، به تهنگزهیكه، یان به نارمهتییهكى دهزانن، ئهوان دهیانهوئ تازه پاش ئهو دۆرانه لهگهڵ ژيانه نوئییهكهیان رابین، موسر خۆی بهردهوام گهشبینه، زۆر وتوویهتی، من دهمهوی بیر له دواروژا بكهمهوه، ئهوهی چوو رویشت، رابردووم له بیرنهما.

ئهو له بنهمالهیهكى ههبوون پهروهده بووه، بهسههاتهكهى سهیره، زۆر خیرا سامانهكهى گهوره بوو، له بنسلفانیادا دهستی بهكاركردوووه، له دامهزاندنی ۵۰ كۆمپانیا بهشدار بووه، بهلام له كۆتاییدا بووه قوربانى سهردهمی گهشهی ئهنتهرنیت.